

Nota van antwoord

Zienswijzen windpark Kroningswind

Goeree-Overflakkee

Ontwerpbestemmingsplan en ontwerp-omgevingsvergunning

21 juni 2018

Definitief

1 INLEIDING EN PROCEDURE

1.1 Inleiding

Kroningswind BV is initiatiefnemer om Windpark Kroningswind te realiseren met 19 windturbines en bijbehorend transformatorstation. Voor dit project is een milieueffectrapport (MER) opgesteld¹ en heeft de gemeente Goeree-Overflakkee een ontwerpbestemmingsplan vastgesteld en ontwerp-omgevingsvergunning verleend. Het bestemmingsplan en de omgevingsvergunning hebben beiden betrekking op de 19 te bouwen windturbines en bijbehorende voorzieningen.

1.2 Procedure

Het ontwerpbesluit omgevingsvergunning en het ontwerpbestemmingsplan, inclusief bijbehorend milieueffectrapport hebben gedurende zes weken ter inzage gelegen, van 11 april tot en met 22 mei 2018. Gedurende deze periode is een ieder in de gelegenheid gesteld een zienswijze in te dienen op deze ontwerpbesluiten. Daarnaast heeft op woensdag 25 april 2018 in het 't Haegse Huus (Haagsestraat 4-A in Stellendam) van 19.00 tot 21.00 uur een inloopbijeenkomst plaatsgevonden.

1.3 Binnengekomen zienswijzen

Er zijn in totaal 11 reacties binnengekomen. Daarvan is er één reactie van een vooroverleg-instantie en tien zienswijzen van particulieren of bedrijven ontvangen. Het betreft de volgende:

Reacties van vooroverleg instanties:

1. Veiligheidsregio Rotterdam Rijnmond

Reacties van particulieren:

2. Zienswijze 2
3. Zienswijze 3
4. Zienswijze 4
5. Zienswijze 5
6. Zienswijze 6
7. Zienswijze 7
8. Zienswijze 8
9. Zienswijze 9 (twee eensluidende reacties)
10. Zienswijze 10
11. Zienswijze 11

In verband met privacywetgeving zijn de persoonsgegevens in deze nota zienswijzen geschrapt. In deze nota worden de zienswijzen per ingediende zienswijze beantwoord. Hierbij wordt opgemerkt dat geen van de vooroverleginstanties een inhoudelijke reactie heeft ingediend. Zij hebben enkel te kennen gegeven geen bezwaren tegen het project te hebben.

¹ "MER Windpark Kroningswind, Goeree-Overflakkee", Pondera Consult, februari 2018.

2 ZIENSWIJZEN

2.1 Methode

Onderstaand zijn de uit de zienswijzen afgeleide vragen en punten opgenomen, waarbij deze per individueel punt beantwoord zijn. Hiervoor zijn de ingediende zienswijzen opgeknipt om de beantwoording zo overzichtelijk mogelijk te maken.

2.2 Inhoudelijke behandeling zienswijzen

2.2.1 VRR

Zienswijze

'De VRR kan zich vinden in de wijze waarop de risico's op het gebied van Externe Veiligheid in het algemeen, en de dijkveiligheid in het bijzonder, zijn verantwoord in bestemmingsplan, omgevingsvergunning en MER. De VRR ziet derhalve af van het indienen van een Zienswijze'

Antwoord

Ter kennisgeving aangenomen.

2.2.2 Zienswijze 2

Zienswijze

'Dit betekent buiten het feit dat het uitzicht voorgoed verziekt is, ook dat we de nodige geluidsoverlast van die levensgrote obstakels krijgen.'

Antwoord

Bij de totstandkoming van de windturbineopstelling die in het ontwerpbestemmingsplan is opgenomen, is de landschappelijke uitstraling van het windpark uitgebreid beoordeeld. Verwezen wordt naar hoofdstuk 8 van het MER. De kwaliteiten rust en ruimte zijn onderdeel van deze beoordeling. In zijn algemeenheid geldt voorts, dat er geen recht bestaat op een onaangetast uitzicht. Wel dient de impact op het uitzicht en de landschappelijke inpasbaarheid beoordeeld te worden. Deze beoordeling heeft mede geleid tot de nu gekozen windturbineopstelling, waarbij de effecten van Windpark Kroningswind op het landschap en het uitzicht aanvaardbaar worden geacht.

Ten behoeve van de besluitvorming is eveneens een akoestisch onderzoek verricht. Hieruit blijkt dat na de realisatie van het windpark, eventueel met toepassing van mitigerende maatregelen, de geluidbelasting nabij West-Havendijk 63, L_{den} 45 en L_{night} 39 dB(A) bedraagt. Na de realisatie van het windpark wordt, eventueel met toepassing van mitigerende maatregelen, overal voldaan aan de geldende jaargemiddelde geluidnorm (L_{den}) van 47 dB(A), respectievelijk 41 dB(A) in de nachtperiode (L_{night}). Hierbij is in het onderzoek uitgegaan van de meest ongunstige situatie (worst case), doordat een representatieve maximale invulling is gegeven van de mogelijke geluidsbelasting. In de omgevingsvergunningaanvragen zijn eveneens de geluidcontouren van een worst case turbinetype doorgerekend. Daarmee is het maximale mogelijke effect bepaald en is aangetoond dat turbinetypes die binnen de in de vergunning aangevraagde bandbreedtes vallen, kunnen en zullen voldoen aan de geldende geluidnormering, ongeacht het gekozen type. Afhankelijk van het te kiezen type, kan het zijn dat sommige van de windturbines moeten worden voorzien van een mitigerende maatregel om aan

de geluidnorm te kunnen voldoen (een zogeheten 'geluidmodus'). Hiertoe bestaat een verplichting op grond van de rechtstreeks werkende normen uit het Activiteitenbesluit en de –regeling. Hiermee wordt zeker gesteld dat in de toekomstige situatie wordt voldaan aan de geldende geluidnormen.

De geluidbelasting ter hoogte van de normen uit het Activiteitenbesluit en de –regeling en de geluidsbelasting onder deze normen alsook de cumulatieve geluidbelasting worden aanvaardbaar geacht. Vanuit akoestisch oogpunt blijft sprake van een aanvaardbaar woon- en leefklimaat.

Zienswijze

'Daarnaast wil de indiener erop wijzen dat hun pand onder cultuur historisch erfgoed valt en de sluis monumentaal is, volgens mij is er in het windmolen besluit totaal geen rekening mee gehouden!'

Antwoord

De dichtstbij gepositioneerde windturbine bevindt zich op circa 680 meter van het pand. De windturbines hebben geen effect op monumenten, omdat ze het gebouw zelf niet aantasten. Bij monumenten is alleen het gebouw of een deel van het gebouw beschermd. Er is geen sprake van een externe werking en dus geen sprake van een effect door het windpark op monumenten. Bovendien is de afstand tussen de windturbines en het gebouw zodanig ruim dat ook vanuit het ruimtelijk perspectief de gevolgen aanvaardbaar worden gevonden.

2.2.3 Zienswijze 3

Zienswijze

'Nu willen ze er een windmolen park bouwen. Dat is toch gek die horen niet in deze polder. Het is vervuiling van de polder, zet ze dan op zee.'

Antwoord

Om de nationale doelstellingen voor het opwekken van duurzame energie te kunnen behalen (te weten een aandeel van 16% in 2023) zijn alle vormen van duurzame energie nodig. Dat hebben alle betrokken partijen bij het Nationale Energieakkoord, dat in 2013 is gesloten, ook onderkend. Op dit moment ligt geen keuze voor tussen windenergie op land of op zee: we hebben alle vormen van duurzame energie nodig om in 2023 de nationale doelstelling te kunnen halen. Een windpark op zee is om die reden ook geen alternatief voor het Windpark Kroningswind. Temeer omdat voor windenergie op zee een aparte doelstelling is geformuleerd.

Reeds in 2013 is een plan-m.e.r. uitgevoerd waarin een afweging is gemaakt tussen verschillende locaties voor windenergie op Goeree-Overflakkee. Daarbij heeft het aspect landschap een belangrijke rol gespeeld. Onder andere de beschikbare ruimte, de mogelijkheid tot aansluiting bij de primaire waterkeringen en randen van het eiland en de open 'vides' tot andere windlocaties op het eiland hebben tot het oordeel geleid dat deze polder geschikt is voor windenergie. Middels de Structuurvisie windenergie Goeree-Overflakkee is het plangebied dan ook aangewezen als locatie voor de realisatie van een windpark.

Zienswijze

'Tevens is het voor de gezondheid ook niet best.'

Antwoord

Naar de effecten van windturbines op de gezondheid van omwonenden, is door het Rijks Instituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) in 2013 onderzoek gedaan.¹ Het geluid van windturbines is minder luid dan van andere bronnen, zoals verkeer en industrie, maar wordt sneller als hinderlijk ervaren. Dit wordt vooral veroorzaakt door het karakter van het geluid (zoeven en zwiepen). In 2015 heeft het Kennisplatform Windenergie (RIVM, RuG, GGD Amsterdam en ECN) een Kennisbericht uitgebracht.¹ Hieruit blijkt dat op basis van de beschikbare studies een duidelijk verband is aangetoond tussen windturbines en hinder.

Tussen (laagfrequent) windturbinegeluid en gezondheidseffecten, zoals vermoeidheid, hoge bloeddruk en windturbinesyndroom, is geen verband aangetoond. Naast de blootstelling aan geluid spelen persoonlijke factoren en de feitelijke situatie een rol bij de mate waarin mensen hinder door windturbines ervaren. Zo blijkt dat mensen bij gelijke geluidsniveaus meer hinder ondervinden als zij vanuit huis een windturbine kunnen zien. Ook economische aspecten beïnvloeden hinder door windturbines: mensen die een economisch belang hebben bij een windturbine rapporteren minder hinder. Andere factoren waarmee bij de interpretatie van hinderscores rekening moet worden gehouden, zijn de mate waarin mensen gevoelig zijn voor geluid, de afbreuk van privacy en sociale acceptatie.

Geconcludeerd wordt dat sommige mensen hinder ervaren (zoals irritatie, boosheid en onbehagen) als zij het gevoel hebben dat hun omgevings- of levenskwaliteit verslechtert door de plaatsing van windturbines. Hierdoor kunnen gezondheidsklachten ontstaan. Op basis van de huidige wetenschappelijke inzichten is voor directe effecten van windturbines op de gezondheid geen bewijs. Het RIVM-rapport uit 2013 en het Kennisbericht uit 2015 dekken onderzoek tot en met 2014. Recent zijn in het kader van een update Community Guidelines Noise van de WHO voor zowel 'slaap', 'hartvaatziekten' als 'hinder' de meest recente publicaties op het gebied van windturbinegeluid beoordeeld door het RIVM (augustus 2017). Deze recent uitgevoerde review bevestigen de conclusies van het RIVM-rapport 2013 en het Kennisbericht 2015. Op basis van het beschikbare onderzoek bestaat er geen aanleiding om vanwege vrees voor gezondheidsrisico's medewerking aan het plan te onthouden.

Zienswijze

'De inwoners zijn ook bang voor geluidsoverlast van de windmolens voor de omliggende bedrijven en hun bedrijf gevestigd aan de Kraaijenissedijk te Melissant.'

Antwoord

Ten behoeve van de besluitvorming is een akoestisch onderzoek verricht. Hieruit blijkt dat na de realisatie van het windpark, eventueel met toepassing van mitigerende maatregelen, de geluidbelasting nabij Kraaijenissedijk 2, L_{den} 43 en L_{night} 37 dB(A) bedraagt. Hiermee wordt overal voldaan aan de geldende jaargemiddelde geluidnorm (L_{den}) van 47 dB(A), respectievelijk 41 dB(A) in de nachtperiode (L_{night}). Hierbij is in het onderzoek uitgegaan van de meest ongunstige situatie (worst case), doordat een representatieve maximale invulling is gegeven van de mogelijke geluidsbelasting. In de omgevingsvergunningaanvragen zijn eveneens de geluidcontouren van een worst case turbintype doorgerekend. Daarmee is het maximale mogelijke effect bepaald en is aangetoond dat turbintypes die binnen de in de vergunning aangevraagde bandbreedtes vallen, kunnen en zullen voldoen aan de geldende

geluidnormering, ongeacht het gekozen type. Afhankelijk van het te kiezen type, kan het zijn dat sommige van de windturbines moeten worden voorzien van een mitigerende maatregel om aan de geluidnorm te kunnen voldoen (een zogeheten 'geluidmodus'). Hiertoe bestaat een verplichting op grond van de rechtstreeks werkende normen uit het Activiteitenbesluit en de –regeling. Hiermee wordt zeker gesteld dat in de toekomstige situatie wordt voldaan aan de geldende geluidnormen.

De geluidbelasting ter hoogte van de normen uit het Activiteitenbesluit en de –regeling en de geluidsbelasting onder deze normen alsook de cumulatieve geluidbelasting is eveneens beschouwd en wordt aanvaardbaar geacht. De toename van de geluidbelasting ten opzichte van de huidige situatie hangt inherent samen met de keuze om op deze locaties op grootschalige wijze duurzame energie te produceren. Vanuit akoestisch oogpunt blijft sprake van een aanvaardbaar woon- en leefklimaat.

Zienswijze

'En wat denk je van de ganzen en vogels die na plaatsing van de windmolens niet meer in de Zuiderdiep vertoeven maar in de aangrenzende polders het leven zuur maken en schade veroorzaken aan de gewassen.'

Antwoord

Ten behoeve van de effectbepaling op de natuurwaarden (gebieden en soorten) is onder andere veldonderzoek verricht, een Passende Beoordeling gemaakt en er natuurtoets opgesteld in het kader van het MER. Hierin is gebruik gemaakt van actuele verspreidingsgegevens van ganzen en vogels en van vliegbewegingen in het gebied over de afgelopen jaren. Op basis hiervan zijn effectbeoordelingen gemaakt. Hieruit blijkt niet dat vogels (waaronder ganzen) de natuurgebieden structureel zullen mijden.

De belangrijkste verstoringseffecten voor ganzen betreffen de verstoring van een klein gedeelte van de slaapplek op het Zuiderdiep. Deze ganzen zullen elders buitendijks een slaapplek zoeken, het gaat dus met zekerheid niet om ganzen 'die naar landbouwgebieden worden verdreven' omdat ganzen niet binnendijks op dergelijke percelen slapen.

De keuze voor vogels, en ganzen in het bijzonder, om ergens te foerageren is sterk afhankelijk van het aanbod van voedsel, dat weer afhankelijk is van het type gewas dat verbouwd wordt. Het ene jaar zullen de vogels dus op andere plekken foerageren dan het andere jaar, ongeacht de aanwezigheid van windturbines. De effecten van de windturbines op ganzen en vogels zijn dan ook niet zodanig dat dit aan medewerking aan het plan in de weg dient te staan.

Zienswijze

'Tevens zijn de directe omwonenden wel geïnformeerd en tevens een kleine vergoeding aangeboden en de omliggende dorpen weten niet eens dat er windmolens komen in de Zuiderdieppolder. Dit komt zeker doordat de gemeente er ook financiële belangen bij heeft.'

Antwoord

Het bevoegd gezag heeft een openbare kennisgeving gedaan van het voornemen en tevens alle relevante documenten en besluitvormingsstukken beschikbaar gesteld via de Staatscourant. Bovendien zijn er op 10 april 2017 en 25 april 2018 informatieavonden georganiseerd waarin omwonenden uit de omgeving geïnformeerd zijn over het voornemen van het windpark. Bovendien is het projectgebied sinds 2014 opgenomen in de Structuurvisie

windenergie Goeree-Overflakkee waarbij tevens alle relevante documenten en besluitvormingsstukken beschikbaar zijn gesteld en informatieavonden zijn georganiseerd.

Voorts is in de gemeente Goeree-Overflakkee een Windfonds opgericht om lusten en lasten van windenergie eerlijker te verdelen. In dit fonds wordt door alle windparken op Goeree-Overflakkee geld gestort. Vanuit dit fonds ontvangen alle woningen binnen 1.000 meter afstand van een windpark een vergoeding. Daarnaast zijn middelen beschikbaar voor maatschappelijke en duurzame doeleinden in de ruimere omtrek. Dit betreft overigens geen aspect dat een rol speelt bij onze besluitvorming.

2.2.4 Zienswijze 4

Zienswijze

'Allereerst omdat sprake is van ernstige horizonvervuiling. Windmolens zijn door hun grootte, hoogte en beweging (te) dominant in het landschap. Het open karakter wordt aangetast hetgeen ook aantasting van het uitzicht betekent.'

Antwoord

Bij de totstandkoming van de windturbineopstelling die in het ontwerpbestemmingsplan is opgenomen, is de landschappelijke uitstraling van het windpark uitgebreid beoordeeld. Hierbij zijn tevens inrichtingsalternatieven met verschillende windturbineafmetingen onderzocht. Verwezen wordt naar hoofdstuk 8 van het MER. De kwaliteiten rust en ruimte zijn onderdeel van deze beoordeling. In zijn algemeenheid geldt voorts, dat er geen recht bestaat op een onaantast uitzicht. Wel dient de impact op het uitzicht en de landschappelijke inpasbaarheid beoordeeld te worden. Deze beoordeling heeft mede geleid tot de nu gekozen windturbineopstelling, waarbij de effecten van Windpark Kroningswind op het landschap en het uitzicht aanvaardbaar worden geacht.

Zienswijze

'Windmolens veroorzaken ernstige geluidsoverlast. Het geluid reikt veel verder dan veronderstelt en er bestaan onvoldoende waarborgen tegen geluidsoverlast. Het geluid wordt over het algemeen storender ervaren dan het geluid van snelwegen en vliegverkeer.'

Antwoord

Ten behoeve van de besluitvorming is een akoestisch onderzoek verricht. Hieruit blijkt dat na de realisatie van het windpark, eventueel met toepassing van mitigerende maatregelen, de geluidbelasting nabij Kraaijerdijk 27, L_{den} 39 en L_{night} 33 dB(A) bedraagt. Na de realisatie van het windpark wordt, eventueel met toepassing van mitigerende maatregelen, overal voldaan aan de geldende jaargemiddelde geluidnorm (L_{den}) van 47 dB(A), respectievelijk 41 dB(A) in de nachtperiode (L_{night}). In deze normen is reeds rekening gehouden met de hinderlijkheid van windturbinegeluid, door toepassing van een strafcorrectie in de avond en nachtperiode.

Hierbij is in het onderzoek uitgegaan van de meest ongunstige situatie (worst case). In de omgevingsvergunningaanvragen zijn eveneens de geluidcontouren van een worst case turbinetype doorgerekend. Daarmee is het maximale mogelijke effect bepaald en is aangetoond dat turbinetypes die binnen de in de vergunning aangevraagde bandbreedtes vallen voldoen aan de geldende geluidnormering, ongeacht het gekozen type. Afhankelijk van het te kiezen type, kan het zijn dat sommige van de windturbines moeten worden voorzien van een mitigerende maatregel om aan de geluidnorm te kunnen voldoen (een zogeheten 'geluidmodus'). Hiermee wordt zeker gesteld dat in de toekomstige situatie wordt voldaan aan de geldende geluidnormen.

De geluidbelasting onder de norm en de cumulatieve geluidbelasting wordt aanvaardbaar geacht. De toename van de geluidbelasting hangt inherent samen met de keuze om op deze locaties op grootschalige wijze duurzame energie te produceren. Vanuit akoestisch oogpunt blijft sprake van een aanvaardbaar woon- en leefklimaat.

Zienswijze

'Het plan zal leiden tot waardevermindering van onroerende zaken van de heer Oldenburg. In het verleden zijn er diverse gevallen bekend waarin verzoeken tot verlaging van de WOZ-waarden gehonoreerd zijn.'

Antwoord

Op voorhand is het effect dat de realisatie van het windpark zal hebben op de waarde van woningen in het gebied nog niet vast te stellen. Ook landelijk is geen eenduidig beeld van het effect van windturbines op de waarde van woningen. De informatie die bekend is, staat in een onderzoek van het Tinbergen Instituut (*discussion paper, Renewable Energy and Negative Externalities: The Effect of Wind Turbines on House Prices, 2014*) en in een Nederlandse studie (*Planschade door windturbines, SAOZ, 2012*). In het eerste onderzoek zijn woningtransacties tussen 1985 en 2011 zijn onderzocht. Bij 80.000 woningen is in die periode binnen een straal van 2 kilometer een windmolen geplaatst. Geconcludeerd wordt dat de woningprijs is gedaald met gemiddeld 1,4% tot 2,3%, ten opzichte van vergelijkbare woningen zonder windmolen in de buurt. Er is geen verschil geconstateerd tussen het plaatsen van één of meerdere windmolens. Uit het onderzoek van SAOZ blijkt bovendien dat het aantal ingediende planschade-aanvragen in verband met plaatsing van windturbines zeer klein is en de uitgekeerde bedragen in verband met de plaatsing van windturbines relatief laag zijn. Over onverkoopte huizen en leegloop zijn geen conclusies getrokken in beide rapporten. Ook zijn hier geen voorbeelden in Nederland van bekend.

Zienswijze

'Mijn cliënt heeft bijenvolken. Door de hoge frequentie van het geluid van de molens kunnen bijen gedesoriënteerd raken.'

Antwoord

Dit vraagstuk is in een ander windpark in 2016 reeds voorgelegd aan bijenspecialist Tjeerd Blacquièr van de Wageningen Universiteit. Volgens deze specialist zijn bijen niet gevoelig voor geluid. Lage trillingen kunnen bijen wel registreren via sensoren in hun poten, maar alleen als ze op de raat zitten in de kast. De oriëntatie van bijen gebeurt vooral op zicht en het zonnekompas. Negatieve effecten door Windpark Kroningswind op de bijenvolken van de indiener worden daarom niet verwacht, te meer omdat de afstand tussen het perceel van indiener en de windturbines circa 1.400 meter bedraagt.

Zienswijze

'De heer Oldenburg is voornemens op zijn adres een B&B te beginnen. Wanneer het plan gerealiseerd wordt, wordt hem die mogelijkheid ontnomen omdat hij mogelijke belangstellenden geen rustig en ongestoord verblijfsgenot kan bieden.'

Antwoord

Een toekomstige ontwikkeling zoals de oprichting van een B&B, valt buiten de reikwijdte van de besluitvorming van het plan voor een windturbinepark. Bovendien maakt de komst van het

windpark de oprichting van een B&B niet onmogelijk. De zienswijze wordt ter kennisgeving aangenomen.

2.2.5 Zienswijze 5

Zienswijze

'Nu bij project 'Kroningspark' komt er in de media weinig of geen berichtgeving. In Melissant en Stellendam zijn weinig mensen op de hoogte hiervan.'

Antwoord

Het bevoegd gezag heeft een openbare kennisgeving gedaan van het voornemen en tevens alle relevante documenten en besluitvormingsstukken beschikbaar gesteld via de Staatscourant. Bovendien zijn er op 10 april 2017 en 25 april 2018 informatieavonden georganiseerd waarin omwonenden uit de omgeving geïnformeerd zijn over het voornemen van het windpark. Bovendien is het projectgebied sinds 2014 opgenomen in de Structuurvisie windenergie Goeree-Overflakkee waarbij tevens alle relevante documenten en besluitvormingsstukken beschikbaar zijn gesteld en informatieavonden zijn georganiseerd.

Voorts is in de gemeente Goeree-Overflakkee een Windfonds opgericht om lusten en lasten van windenergie eerlijker te verdelen. In dit fonds wordt door alle windparken op Goeree-Overflakkee geld gestort. Vanuit dit fonds ontvangen alle woningen binnen 1.000 meter afstand van een windpark een vergoeding. Daarnaast zijn middelen beschikbaar voor maatschappelijke en duurzame doeleinden in de ruimere omtrek. Dit betreft overigens geen aspect dat een rol speelt bij onze besluitvorming.

Zienswijze

'Wat zijn de gevolgen voor de gezondheid, daar is nog weinig over bekend.'

Antwoord

Naar de effecten van windturbines op de gezondheid van omwonenden, is door het Rijks Instituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) in 2013 onderzoek gedaan.¹ Het geluid van windturbines is minder luid dan van andere bronnen, zoals verkeer en industrie, maar wordt sneller als hinderlijk ervaren. Dit wordt vooral veroorzaakt door het karakter van het geluid (zoeven en zwiepen). In 2015 heeft het Kennisplatform Windenergie (RIVM, RuG, GGD Amsterdam en ECN) een Kennisbericht uitgebracht.¹ Hieruit blijkt dat op basis van de beschikbare studies een duidelijk verband is aangetoond tussen windturbines en hinder.

Tussen (laagfrequent) windturbinegeluid en gezondheidseffecten, zoals vermoeidheid, hoge bloeddruk en windturbinesyndroom is geen verband aangetoond. Naast de blootstelling aan geluid spelen persoonlijke factoren en de feitelijke situatie een rol bij de mate waarin mensen hinder door windturbines ervaren. Zo blijkt dat mensen bij gelijke geluidsniveaus meer hinder ondervinden als zij vanuit huis een windturbine kunnen zien. Ook economische aspecten beïnvloeden hinder door windturbines: mensen die een economisch belang hebben bij een windturbine rapporteren minder hinder. Andere factoren waarmee bij de interpretatie van hinderscores rekening moet worden gehouden, zijn de mate waarin mensen gevoelig zijn voor geluid, de afbreuk van privacy en sociale acceptatie.

Geconcludeerd wordt dat sommige mensen hinder ervaren (zoals irritatie, boosheid en onbehagen) als zij het gevoel hebben dat hun omgevings- of levenskwaliteit verslechtert door

de plaatsing van windturbines. Hierdoor kunnen gezondheidsklachten ontstaan. Op basis van de huidige wetenschappelijke inzichten is voor directe effecten van windturbines op de gezondheid geen bewijs. Het RIVM-rapport uit 2013 en het Kennisbericht uit 2015 dekken onderzoek tot en met 2014. Recent zijn in het kader van een update Community Guidelines Noise van de WHO voor zowel 'slaap', 'hartvaatziekten' als 'hinder' de meest recente publicaties op het gebied van windturbinegeluid beoordeeld door het RIVM (augustus 2017). Deze recent uitgevoerde review bevestigen de conclusies van het RIVM-rapport 2013 en het Kennisbericht 2015. Op basis van het beschikbare onderzoek bestaat er geen aanleiding om vanwege vrees voor gezondheidsrisico's medewerking aan het plan te onthouden.

Zienswijze

'Vliegtuigen hebben een route over dit gebied, komen laag over, waar de windmolens geplaatst zullen worden.'

Antwoord

Inspectie Leefomgeving en Transport/Luchtvaart (ILenT) toetst aan de hand van hoogtebeperkingsvlakken of hoge bouwwerken een gevaar kunnen opleveren voor vliegtuigoperaties. ILenT heeft in een reactie laten weten dat in het plangebied geen bouwhoogtebeperkingen gelden om de veiligheid van vliegoperaties te waarborgen. Windpark Kroningswind heeft daarom geen negatief effect op een veilige afwikkeling van vliegoperaties van en naar luchthavens.

Zienswijze

'Minder opbrengsten van onze landbouwproducten door meer wilde ganzen, die naar ons gebied verdreven zullen worden en dus schade aan gewassen.'

Antwoord

Ten behoeve van de effectbepaling op de natuurwaarden (gebieden en soorten) is onder andere veldonderzoek verricht, een Passende Beoordeling gemaakt en er natuurtoets opgesteld in het kader van het MER. Hierin is gebruik gemaakt van actuele verspreidingsgegevens van ganzen en vogels en van vliegbewegingen in het gebied over de afgelopen jaren. Op basis hiervan zijn effectbeoordelingen gemaakt. Hieruit blijkt niet dat vogels (waaronder ganzen) de natuurgebieden structureel zullen mijden.

De belangrijkste verstoringseffecten voor ganzen betreffen de verstoring van een klein gedeelte van de slaapplek op het Zuiderdiep. Deze ganzen zullen elders buitendijks een slaapplek zoeken, het gaat dus met zekerheid niet om ganzen 'die naar landbouwgebieden worden verdreven' omdat ganzen niet binnendijks op dergelijke percelen slapen.

De keuze voor vogels, en ganzen in het bijzonder, om ergens te foerageren is sterk afhankelijk van het aanbod van voedsel, dat weer afhankelijk is van het type gewas dat verbouwd wordt. Het ene jaar zullen de vogels dus op andere plekken foerageren dan het andere jaar, ongeacht de aanwezigheid van windturbines. De effecten van de windturbines op ganzen en vogels zijn dan ook niet zodanig dat dit aan medewerking aan het plan in de weg dient te staan.

Zienswijze

'Het landschap wordt er niet mooier op, het oog wil ook wat. Toeristen zullen dit ook niet mooi vinden.'

Antwoord

Bij de totstandkoming van de windturbineopstelling die in het ontwerpbestemmingsplan is opgenomen, is de landschappelijke uitstraling van het windpark uitgebreid beoordeeld. Verwezen wordt naar hoofdstuk 8 van het MER. De kwaliteiten rust en ruimte zijn onderdeel van deze beoordeling. In zijn algemeenheid geldt voorts, dat er geen recht bestaat op een onaangetast uitzicht. Wel dient de impact op het uitzicht en de landschappelijke inpasbaarheid beoordeeld te worden. Deze beoordeling heeft mede geleid tot de nu gekozen windturbineopstelling, waarbij de effecten van Windpark Kroningswind op het landschap en het uitzicht aanvaardbaar worden geacht.

De recreatie die plaatsvindt binnen het plangebied, bestaat hoofdzakelijk uit wandelen of fietsen over bestaande wegen en paden. De plaatsing van windturbines zal de beleving van het gebied veranderen, maar daarmee is niet gesteld dat recreatie en windturbines niet naast elkaar kunnen bestaan.

2.2.6 Zienswijze 6

Zienswijze

Indiener geeft aan dat de woningen van cliënten op ca. 900 meter van (de meest nabije turbine van) het voorgenomen windpark liggen. Uit de stukken blijkt dat zij door deze relatief korte afstand geluidhinder en slagschaduw van het windpark zullen ondervinden. Daarnaast zal door de komst van het windpark het landschap een industrieel karakter krijgen, wat ernstig afbreuk zal doen aan het nu nog ongerepte uitzicht van cliënten.

Antwoord

In het MER, dat ten grondslag ligt aan de (ontwerp)besluiten, is uitgebreid onderzoek gedaan naar de genoemde aspecten. De optredende geluid- en slagsschaduwbelasting op de woningen van de indieners zijn voorts zeer beperkt en ver beneden de wettelijke norm (zie ook de uitgebreide beantwoording op dit punt hieronder). Op het gebied van landschap is in het MER een effectbeoordeling opgesteld en zijn uitgebreide visualisaties vervaardigd. Hieruit blijkt niet dat het landschap een 'industrieel karakter' krijgt. Voor zover sprake is van een 'ongerept uitzicht' is in het bestemmingsplan geoordeeld dat het maatschappelijk belang van duurzame energie zwaarder weegt dan het belang van individuele bewoners en/of ondernemers.

Zienswijze

Deze ingrijpende verandering van de woon- en werkomgeving van cliënten zal hun woon- en leefklimaat fors aantasten en bovendien leiden tot een vermindering van de waarde van hun woningen. Mevrouw Kooiman vreest verder dat haar percelen minder geschikt worden door de komst van het windpark voor de exploitatie van haar manege en paardenhouderij.

Antwoord Zoals indiener zelf al aangeeft in de zijnswijze is ten aanzien van mogelijke waardedaling of beperking van de exploitatiemogelijkheden van de manege en paardenhouderij een planschaderegeling aan de orde. Uit het MER blijkt dat, ook na realisatie van het windpark, sprake blijft van een goed woon- en leefklimaat ter plaatse van de woningen van indieners. Voorts is geen indicatie dat de windturbines de exploitatie van de manege en paardenhouderij zodanig zullen raken dat dit aan vaststelling van het bestemmingsplan in de weg dient te staan.

Zienswijze

Indiener geeft aan dat het hen zeer heeft bevreemd dat zij, hoewel zij op zeer korte afstand van het plangebied wonen en volop geconfronteerd zullen worden met de impact van de windturbines, toch volledig genegeerd zijn bij de voorbereiding van het initiatief voor dit windpark, zowel door uw gemeentebestuur als door de aanvrager. Van een zorgvuldig handelende overheid en een zorgvuldig handelende aanvrager mag verwacht worden dat zij eigener beweging het overleg aangaan met de buurt. Cliënten achten deze gang van zaken ronduit onbehoorlijk.

Antwoord

Het windpark is reeds enkele jaren in voorbereiding en in beleid opgenomen. Zo is door de gemeente Goeree-Overflakkee al in juni 2014 een Partiële herziening regionale structuurvisie Goeree-Overflakkee, Windenergie vastgesteld. Hierin is het plangebied van windpark Kroningswind reeds opgenomen. Ten tijden van de vaststelling van deze structuurvisie hebben informatieavonden plaatsgevonden en is inspraak mogelijk geweest middels zienswijzen. Vervolgens is van 29 maart tot 11 mei 2017 de Notitie Reikwijdte en detailniveau voor het windpark Kroningswind ter inzage gelegd. Hierin werd het voornemen aangekondigd en konden zienswijzen worden ingediend. Ook heeft een informatieavond plaatsgevonden op 10 april 2017. Het initiatief is dus al enkele jaren bekend en er was in deze periode voldoende gelegenheid voor indiener om zijn of haar mening kenbaar te maken. Verder vindt de voorbereiding van de besluitvorming voor het windpark plaats conform de daarvoor geldende wet- en regelgeving en is derhalve geen sprake van onbehoorlijke besluitvorming.

Zienswijze

In paragraaf 4.4 van de plantoelichting wordt de invloed van het windpark op het landschap besproken. Deze paragraaf eindigt met de conclusie dat het windpark vanuit het aspect landschap aanvaardbaar wordt geacht. Wat cliënten betreft is dit een onbegrijpelijke conclusie, een conclusie die ook niet wordt gedragen door de in de plantoelichting genoemde criteria op basis waarvan het gemeentebestuur de invloed op het landschap beoordeelt.

Zo wordt over het eerste criterium, het uitgangspunt dat het ontwerp van een windpark herkenbaarheid moet zijn en kwaliteit moet hebben, opgemerkt dat windparken zich daarom moeten kenmerken door rechte lijnopstellingen. Maar omdat de lijnopstellingen maar een beperkte lengte hebben en niet steeds recht zijn, is van een herkenbare configuratie en dus van ruimtelijke kwaliteit geen sprake.

Ook aan het tweede criterium, het uitgangspunt dat windparken moeten aansluiten bij landschappelijke structuren en patronen, voldoet het windpark niet. De turbines volgen niet consequent de dijken en staan steeds op een verschillende afstand daarvan. Het derde criterium, namelijk dat er sprake moet zijn van samenhang met andere windparken, wordt eveneens geweld aangedaan. De regionale plaatsingsvisie gaat ervan uit dat die samenhang gestalte moet krijgen door bij windparken steeds te kiezen voor parallelle lijnopstellingen langs het water. Maar Windpark Kroningswind bestaat juist niet uit zulke lijnopstellingen. Daardoor valt het windpark uit de toon en ontbreekt de nagestreefde samenhang met andere windparken.

Over het vierde criterium, de visuele impact, wordt opgemerkt dat het windpark een 'iets rommelig beeld' te zien zal geven. Dit is ook in relatie tot de hiervoor besproken criteria zonder meer een eufemisme.

Kort en goed geeft de beoordeling van de landschappelijke effecten van het windpark alle reden om te concluderen dat het windpark niet voldoet aan de geformuleerde criteria en sterk afbreuk zal doen aan de landschappelijke waarden van (de omgeving van) het plangebied. Het park zal ogen als een verzameling van windturbines die willekeurig en zonder enige samenhangende ontwerpvisie zijn geplaatst. Misschien laat het windpark wel het duurzame gezicht van het gemeentebestuur zien zoals in de plantoelichting wordt opgemerkt, maar landschappelijk zal het geen gezicht zijn. De conclusie dat het windpark vanuit het landschapsaspect aanvaardbaar is, is dan ook onjuist en onnavolgbaar.

Antwoord

In het kader van het MER is een uitgebreide landschappelijke beoordeling gemaakt, die de onderbouwing vormt voor het bestemmingsplan. Hiertoe is tevens een 3D model en visualisaties opgesteld. Er is gekozen om zoveel mogelijk aan te sluiten bij de plaatsingsvisie, waarbij nadrukkelijk ook rekening gehouden wordt met andere aanwezige belangen en aspecten, zoals bebouwing, natuur en infrastructuur. Daarnaast volgen de windturbines de landschappelijke structuren (dijken) en bevinden zich op een vaste afstand van circa ½ rotordiameter vanaf de dijk. Ook is gekozen voor twee in plaats van drie lijnen, om de oorspronkelijk plaatsingsvisie te behouden. De inrichting van het gebied is dus zeker niet willekeurig.

Ten aanzien van visuele impact is aangegeven dat het windpark vanuit bepaalde standpunten een minder rustig beeld kan geven. Dit heeft met name te maken met het aantal windturbines, in vergelijking met alternatieven uit het MER met minder, maar grotere windturbines. De verschillen zijn echter gering en moeten vooral in de context van het MER, waar een afweging tussen verschillende alternatieven wordt gemaakt, worden gelezen. De opstellingen zijn nog steeds als zodanig herkenbaar, werken zoveel mogelijk in lijn met de ontwerpprincipes uit de structuurvisie en volgen zoveel mogelijk de aanwezige landschapsstructuren. Vanuit landschappelijk oogpunt wordt het windpark daarom ruimtelijk aanvaardbaar geacht.

Zienswijze

Uit het gedane onderzoek blijkt dat de turbines kunnen voldoen aan de wettelijke normen op het punt van geluidhinder en slagschaduw, mits mitigerende maatregelen worden getroffen en maar liefst tien woningen worden aangewezen als bedrijfswoningen (op deze bedrijfswoningen kom ik nog terug). Maar ook als op deze manier wordt voldaan aan de wettelijke normen staat daarmee niet zonder meer vast dat ook is voldaan aan het wettelijke vereiste van een goede ruimtelijke ordening.

In dit geval is daar twijfel over mogelijk, omdat inmiddels duidelijk is dat de wettelijke normen voor slagschaduw en geluid in strijd met het recht zijn vastgesteld. Dit blijkt uit een arrest van het Hof van Justitie van de Europese Unie van 19 oktober 2016 over windparken in Wallonië (gepubliceerd in het Nederlands Juristenblad van 25 november jl., m. 2119, blz. 3052). In dit arrest heeft het Hof beslist dat dergelijke wettelijke normen moeten worden bestempeld als een plan of programma in de zin van de Europese richtlijn 2001/42 (SMB-richtlijn; richtlijn over

strategische milieueffectrapportage). Deze richtlijn verplicht ertoe om voorafgaand aan de vaststelling van plannen en programma's eerst een milieueffectrapport op te stellen.

Dit arrest heeft tot gevolg dat de regels in het Activiteitenbesluit voor windturbines moet worden aangemerkt als een plan in de zin van de EG-richtlijn 2001/42. De regels over onder andere geluid en slagschaduw mogen daarom alleen worden vastgesteld, nadat de daarvoor benodigde milieu-informatie in de vorm van een milieueffectrapport is verzameld. In het kader van de besluitvorming over de betrokken wettelijke normen in het Activiteitenbesluit en de Activiteitemegeling is echter geen milieueffectrapport opgesteld. Wat mogelijk wel aan onderzoek is gebeurd kan 'zowel qua inhoudsvereisten als qua procedurele waarborgen niet op één lijn worden gesteld met het doorlopen van een planmerprocedure', aldus Hoevenaars in zijn noot onder het arrest in Jurisprudentie Milieurecht 2017, m. 12 (blz. 104). In dit verband breng ik ook alvast onder uw aandacht dat de Raad van State in haar uitspraak van uitspraak van 20 december 2017 (ECLI:NL:RVS:2017:3504) over het windpark Veenwieken nog eens heeft onderstreept dat 'de rechter een niet door de formele wetgever gegeven voorschrift, zoals de voorschriften uit het Activiteitenbesluit, buiten toepassing dient te laten, indien dit voorschrift in strijd is met een hogere regeling.'

Die situatie doet zich hier voor. Artikel 3, lid 1 en lid 2, van de SMB-richtlijn die een milieueffectrapportage eisen zijn onvoorwaardelijk en voldoende nauwkeurig geformuleerd en hebben daardoor rechtstreekse werking. Nu deze richtlijnbevestigingen niet zijn nageleefd bij de vaststelling van de betrokken voorschriften uit het Activiteitenbesluit, moeten deze voorschriften in beginsel buiten toepassing worden gelaten. Dit is alleen anders als uit concreet op het Windpark Kroningswind toegespitst onderzoek blijkt dat deze normen cliënten en andere omwonenden voldoende beschermen tegen geluid en slagschaduw. Maar zulk onderzoek is niet gedaan. Zolang zulk onderzoek ontbreekt, is niet duidelijk of de ontwerp-besluiten in overeenstemming zijn met het vereiste van een goede ruimtelijke ordening respectievelijk de omwonenden voldoende bescherming bieden. Het bestemmingsplan en de ruimtelijke onderbouwing bij de vergunning vergen daarom op dit punt aanvulling op basis van nader onderzoek.

'Uit het deskundigenbericht kan worden opgemaakt dat de geluidnormen voor de hinder van windturbinegeluid in discussie zijn, maar hieruit blijkt niet dat wetenschappelijke consensus bestaat over de ontoereikendheid van de geluidnormen neergelegd in artikel 3.14a, eerste lid, van het Activiteitenbesluit. In het deskundigenbericht wordt uitsluitend nog gesproken over "signalen" omtrent een "wellicht" veranderend milieutechnisch inzicht bij het beoordelen van de hinderlijkheid van windturbinegeluid waarbij als "suggestie" het mogelijk toepassen van een straffactor voor de hinderlijkheid van het geluid wordt genoemd. Dergelijke omstandigheden zijn onvoldoende voor het oordeel dat de raad en provinciale staten bij de planvaststelling, vooruitlopend op een mogelijke aanpassing van artikel 3.14a, eerste lid, van het Activiteitenbesluit door het regelgevend gezag, de in het Activiteitenbesluit voor windturbines neergelegde geluidnormen niet meer hadden mogen hanteren.'

Uit deze passage blijkt dat onder deskundigen wordt getwist over de mate waarin de geluidsnormen in het Activiteitenbesluit een adequaat beschermingsniveau waarborgen. Dit laat nog eens zien hoe belangrijk het is dat de aanvaardbaarheid van deze normen alsnog

wordt onderzocht door middel van een milieueffectrapportage met alle daarbij behorende inhoudelijke en procedurele waarborgen.

Antwoord

Ten behoeve van de besluitvorming is een akoestisch onderzoek verricht, waarin de optredende geluidniveaus ter plaatse van de woningen van indieners inzichtelijk zijn gemaakt. De feitelijke geluidbelasting is daarmee inzichtelijk. Voor de betreffende adressen van woningen van indieners ligt de geluidbelasting op respectievelijk 44 dB L_{den} (plaatweg 2) en 45 dB L_{den} (plaatweg 4 en 7) en 38 dB L_{night} (Plaatweg 2 en 7) en 39 dB L_{night} (Plaatweg 4).

Hieruit blijkt dat na de realisatie van het windpark, eventueel met toepassing van mitigerende maatregelen, overal wordt voldaan aan de geldende jaargemiddelde geluidnorm (L_{den}) van 47 dB(A), respectievelijk 41 dB(A) in de nachtperiode (L_{night}). Hierbij is in het onderzoek uitgegaan van de meest ongunstige situatie (worst case). In de omgevingsvergunningaanvragen zijn eveneens de geluidcontouren van een worst case turbinetype doorgerekend.

Daarmee is het maximale mogelijke effect bepaald en is aangetoond dat turbinetypes die binnen de in de vergunning aangevraagde bandbreedtes vallen voldoen aan de geldende geluidnormering, ongeacht het gekozen type. Afhankelijk van het te kiezen type, kan het zijn dat sommige van de windturbines moeten worden voorzien van een mitigerende maatregel om aan de geluidsnorm te kunnen voldoen (een zogeheten 'geluidmodus'). Hiermee wordt zeker gesteld dat in de toekomstige situatie wordt voldaan aan de geldende geluidnormen.

In het kader van de aanvaardbaarheid van de normen wordt verwezen naar de recente uitspraak van de Afdeling Bestuursrechtspraak Raad van State (ABRvS) inzake windpark Drentse Monden (ECLI:NL:RVS:2018:616), en de door indiener aangehaalde uitspraak voor windpark De Veenwijken:

"... Zoals de Afdeling in de hiervoor genoemde uitspraak over het windpark De Veenwijken heeft geoordeeld, kan uit de kanttekeningen die in het deskundigenbericht worden geplaatst worden opgemaakt dat de geluidnormen voor de hinder van windturbinegeluid in discussie zijn, maar blijkt hieruit niet dat wetenschappelijke consensus bestaat over de ontoereikendheid van de geluidnormen neergelegd in artikel 3.14a, eerste lid, van het Activiteitenbesluit".

In hetgeen namens indieners naar voren is gebracht over de vermeende strijdigheid van de normering uit het Activiteitenbesluit en de –regeling met de Europese SMB-richtlijn zien wij geen aanleiding te concluderen dat de normering niet moet worden toegepast voor de beoordeling van de geluidseffecten en slagschaduw van windturbines. In het verlengde hiervan achten wij deze normering bruikbaar voor de beoordeling van de ruimtelijke aanvaardbaarheid. Daargelaten de vraag of de genoemde strijdigheid met hogere regelgeving bestaat, concluderen wij op basis van de beschikbare onderzoeken dat voor de vraag of sprake is van een aanvaardbaar woon- en leefklimaat bij de normering kan worden aangesloten. Zoals ook uit jurisprudentie van de Afdeling bestuursrechtspraak blijkt, is er geen reden te twifelen aan de juistheid of houdbaarheid van de onderzoeken verricht naar de gevolgen van de geluidseffecten en slagschaduw op woningen. Nu door indieners ook geen nadere onderzoeken zijn overlegd waaruit zou moeten worden afgeleid dat de normering niet voldoende is. Hierbij achten wij de uitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak d.d. 7 maart 2018 (ECLI:NL:RVS:2018:766) van belang.

Wat betreft de mogelijke strijdigheid van het Activiteitenbesluit en de –regeling met de Europese SMB-richtlijn zien wij in het betoog van indieners niet dat hier sprake van zou zijn. De regelgeving die ter toetsing voorlag in de door indieners aangehaalde uitspraak van het Hof van Justitie is niet gelijk aan de regelgeving opgenomen in het Activiteitenbesluit en de –regeling. Daarbij achten wij van belang dat de Nederlandse normering niet ziet op specifieke zones of gebieden, maar een algemene norm is voor het gehele grondgebied van Nederland. In tegenstelling tot het Waalse besluit zijn de Nederlandse algemene milieuregels ook alleen gericht op het beperken van milieueffecten en hinder en niet tevens gericht op het mogelijk maken van projecten. Daartoe moet nog steeds per geval een MER worden opgesteld, hetgeen in Wallonië niet het geval was. Voor het windpark is ook een MER opgesteld. Wij concluderen dan ook dat de normering niet in strijd is met het Activiteitenbesluit en de –regeling.

Zienswijze

Uit de stukken blijkt dat het windpark alleen kan voldoen aan de wettelijke normen op het punt van geluidhinder en slagschaduw door maar liefst tien woningen aan te wijzen als 'molenaarswoningen', dat wil zeggen als bedrijfswoningen bij het windpark. Daardoor zijn op deze woningen de bedoelde wettelijke normen, maar ook andere beschermende regels, niet van toepassing.

Windpark Kroningswind B.V. is met de eigenaren/bewoners van deze woningen een privaatrechtelijke overeenkomst aangegaan om zo te bewerkstelligen dat de betrokken woningen als bedrijfswoningen kunnen worden aangemerkt. Uit de stukken blijkt niet wat de inhoud is van deze overeenkomst, maar het is aannemelijk dat de essentie van de overeenkomst is dat de eigenaren/bewoners een jaarlijkse vergoeding zullen ontvangen in ruil waarvoor zij afzien van een beroep op de wettelijke regels die hun woon- en leefklimaat beogen te beschermen. Ongetwijfeld zal daarnaast in de overeenkomst ook een passage zijn opgenomen over het door de betrokken eigenaar/bewoner uit te oefenen visuele toezicht op het windpark, maar het is evident dat als bij een windpark al behoefte bestaat aan een bedrijfswoning, het zeker niet zo is dat een windpark van negentien turbines maar liefst tien bedrijfswoningen nodig heeft.

Door deze kunstgreep heeft Kroningswind B.V. feitelijk de overtreding van de hiervoor bedoelde wettelijke normen afgekocht. Dat is om verschillende redenen niet aanvaardbaar.

In de eerste plaats levert dit strijd op met de wettelijke leidraad van een goede ruimtelijke ordening. De wettelijke normen op het punt van geluidhinder en slagschaduw zijn immers opgesteld om een aanvaardbaar woon- en leefklimaat te waarborgen. Waar niet aan deze normen wordt voldaan, is dus in beginsel sprake van strijd met het vereiste van een goede ruimtelijke ordening. De overtreding van deze normen wordt blijkens de plantoelichting alleen geaccepteerd wegens de contractuele relatie met Windpark Kroningswind B.V. Zonder die relatie zou sprake zijn van strijd met het vereiste van een goede ruimtelijke ordening.

In de tweede plaats is dit onaanvaardbaar, omdat het gevaar bestaat dat sommige omwonenden niet werkelijk uit vrije wil de overeenkomst met Windpark Kroningswind B.V. zijn aangegaan, maar zijn gezwicht voor druk van hun burens. Het mag duidelijk zijn dat omwonenden die weigeren de overeenkomst te tekenen, de goede verhouding met hun burens

op het spel zetten. Daardoor is het goed denkbaar dat sommigen van hen alleen maar schoorvoetend hebben ingestemd met de overeenkomst.

In de derde plaats is dit onaanvaardbaar wegens de precedentwerking die deze gang van zaken tot gevolg kan hebben. Het wordt zo wel heel eenvoudig om regelgeving die bedoeld is om de omgeving te beschermen tegen hinderlijke activiteiten, waardeloos en zinloos te maken. Wat bijvoorbeeld te denken van de akkerbouwer wiens koelinstallaties meer geluidhinder veroorzaken dan het Activiteitenbesluit toestaat? Deze hoeft alleen maar een overeenkomst met zijn (klagende) burens te sluiten, waarbij de woning van de burens wordt aangemerkt als bedrijfswoning om zo te bewerkstelligen dat de beschermende werking van de betrokken regel illusoir wordt. Weliswaar is in dit voorbeeld ook nog vereist dat de betrokken woning ook in het bestemmingsplan wordt aangemerkt als een bedrijfswoning, maar het valt moeilijk in te zien - en nog veel moeilijker uit te leggen - waarom dat in dit voorbeeld niet zou kunnen en bij een windpark wel.

Gezien het voorgaande behoort het gemeentebestuur niet mee te werken aan deze kunstgreep van Windpark Kroningswind B.V. Hoewel het relativiteitsvereiste (artikel 8:69 van de Algemene wet bestuursrecht; Awb) niet van toepassing is in de zienswijzenprocedure, merk ik nog op dat cliënten met dit bezwaar niet opkomen voor (alleen) de belangen van de eigenaren/bewoners van de bedrijfswoningen, maar voor hun eigen belangen. Indien de wettelijke normen ook worden toegepast op de woningen in de sfeer van de inrichting, zal dit immers ook voor cliënten resulteren in minder hinder van geluid en slagschaduw.

Antwoord

Windpark Kroningswind is een initiatief van lokale grondeigenaren en woningeigenaren, die allen aandeelhouder zijn in het project. Via Windpark Kroningswind B.V. zijn deze (rechts-)personen ook eigenaren van de windturbines. Zij kiezen er vrijwillig voor om deel te nemen. Ten behoeve van de exploitatie van het windpark zijn tien woningeigenaren een aanvullende overeenkomst met Windpark Kroningswind B.V. aangegaan op basis waarvan zij ook een rol vervullen in (veiligheid)toezicht, calamiteitensignalering en klein onderhoud bij het windpark, waarbij zij ook een vergoeding ontvangen. Als gevolg van deze afspraken, en gezien de verdere relatie tussen deze tien woningeigenaren en het windpark, zijn de woningen in het licht van de Wet milieubeheer en het Activiteitenbesluit en de –regeling onderdeel geworden van de inrichting het windpark. In overeenstemming hiermee zijn de woningen ook als zodanig opgenomen in het bestemmingsplan.

Gezien de betrokkenheid van de woningeigenaren van de tien molenaarswoningen valt niet in te zien waarom sprake zou zijn van enige dwang. Ook voor het overige is ons niet bekend dan wel hebben wij geen signalen ontvangen van enige dwang bij de desbetreffende woningeigenaren of onbekendheid met de mogelijke gevolgen van het aangaan van een overeenkomst. Niettemin wijzen wij er ook op dat dit aspect geen rol speelt bij onze besluitvorming. De voorliggende vraag is of vanwege de bindingen tussen het windpark en de woningen deze woningen tot de inrichting zijn gaan behoren. Daarbij mogen wij aannemen dat, mede vanwege de contractsvrijheid van partijen, deze afspraken juridisch houdbaar zijn.

Om een goed woon- en leefklimaat te borgen ter plaatse van deze woningen zijn wel minimale afstanden aangehouden tot deze woningen. Hiermee blijft de optredende geluidbelasting

beperkt tot een aanvaardbaar niveau, dat veelal aanzienlijk lager ligt dan aanvaarbare geluidniveaus voor bijvoorbeeld wegverkeer. De geluidsbelasting en de slagschaduwhinder ter plaatse van deze woningen is inzichtelijk gemaakt in het MER en het bestemmingsplan en als zodanig betrokken bij de vaststelling.

Gezien het voorgaande kan niet worden gesproken van strijdigheid met de goede ruimtelijke ordening. Weliswaar kan voor de vraag of sprake is van een goed woon- en leefklimaat worden aangesloten bij de normering uit het Activiteitenbesluit en de –regeling, maar daarmee is niet gezegd dat een hogere normering geen goed woon- en leefklimaat kan garanderen. Zoals eerder beschreven hebben wij rekening gehouden met de feitelijke belasting vanwege de windturbines ter plaatsen van de tien molenaarswoningen en deze aanvaardbaar geacht. Van de zijde van indiener is geen informatie overlegd op basis waarvan ons oordeel thans anders is.

Ook uit de jurisprudentie van de Afdeling bestuursrechtspraak volgt geen reden om op basis van de zienswijze aan deze tien woningen niet de aanduiding molenaarswoning te geven. In de uitspraak inzake windpark Veenwieken is overwogen (ECLI:NL:RVS:2018:616):

...“ sprake is van een zodanige functionele en organisatorische binding tussen de windturbines en de woningen dat deze als woning behorend bij de inrichting, die het windturbinepark vormt, kunnen worden aangemerkt (zie voor een vergelijkbaar oordeel de uitspraak van de Afdeling van 16 september 2009, ECLI:NL:RVS:2009:BJ7747, over twee windturbines in Delfzijl, de uitspraak van de Afdeling van 13 december 2017, ECLI:NL:RVS:2017:3405, over het windpark Kabeljauwbeek en de uitspraak van de Afdeling van 17 januari 2018, ECLI:NL:RVS:2018:141, over het windpark Spui). Deze woningen zijn daarom geen gevoelige objecten en (beperkt) kwetsbare objecten in de zin van het Activiteitenbesluit.”

In lijn met deze uitspraak zijn ook thans zulke functionele en organisatorische bindingen dat de woningen zijn gaan behoren tot de inrichting.

Gezien deze jurisprudentie is de door indieners geuite vrees van precedentwerking niet terecht. De door indieners geschetste situatie kan ons inziens niet vergeleken worden met de voorliggende situatie, aangezien de woningeigenaren meerdere bindingen hebben met de inrichting, zijnde het windpark. Dit in tegenstelling tot het geschetste voorbeeld, waarin enkel sprake zou zijn van een overeenkomst om van klagende burens af te komen. Wij zien niet in waarom de thans bestaande bindingen tussen de woningeigenaren en het windpark de vrees zouden rechtvaardigen zoals door indieners geuit. Niettemin moeten wij ook opmerken dat dit geen aspect betreft dat wij dienen te betrekken bij onze besluitvorming en geen afbreuk doet aan onze conclusie dat ook voor de 10 molenaarswoningen sprake blijft van een aanvaardbaar woon- en leefklimaat.

Zienswijze

Een aanzienlijk deel van het plangebied is aangewezen als stiltegebied. Hier geldt een richtwaarde van 40 dB(a). Door windturbines in het stiltegebied te plaatsen wordt deze richtwaarde aanzienlijk overschreden. Blijkens de plantoelichting wordt dit acceptabel geacht, '(..) omdat de provincie Zuid-Holland het plangebied ook heeft aangewezen voor windturbines.

Met deze aanwijzing is impliciet ook de afweging gemaakt ten aanzien van het accepteren van een (beperkt) hogere belasting op het stiltegebied dan de streefwaarde.'

Uit figuur 5.1 van de plantoelichting blijkt dat in een deel van het stiltegebied sprake zal zijn van een geluidsbelasting van meer dan 50 dB(A) en in een nog veel groter deel van een geluidsbelasting van meer dan 40 dB(A). Hier kan dan ook zeker niet worden gesproken van een 'beperkt hogere belasting op het stiltegebied dan de streefwaarde'. In feite zal de geluidsbelasting vanwege het windpark ertoe leiden dat een belangrijk deel van het stiltegebied zich niet langer kwalificeert als stiltegebied.

De afweging die aan de ontwerpbesluiten ten grondslag ligt, is op dit punt dan ook veel te mager. Op zijn minst moet het gemeentebestuur alsnog in zijn afweging betrekken, een en ander vanzelfsprekend in overleg met het provinciebestuur, in hoeverre de belasting van het stiltegebied met behulp van mitigerende maatregelen - te denken valt dan aan een andere situering van het windpark tot aan het voorschrijven van stillere windturbines of stilstandsregelingen - kan worden gereduceerd. In elk geval kan niet op voorhand worden aangenomen dat het stiltegebied hoe dan ook moet wijken voor het windpark. Een dergelijke keuze vergt tenminste een zorgvuldige en deugdelijk gemotiveerde belangenafweging die nu ontbreekt.

Antwoord

Zowel binnen het plangebied als buiten het plangebied ligt het stiltegebied Haringvliet. Het beschermingsregime voor dit gebied volgt uit de Provinciale Milieuverordening Zuid Holland ("PMV ZH"). De aanwijzing van het gebied gebeurt in bijlage 6 bij de PMV ZH, waarbij onderdeel A uit bijlage 10 PMV ZH van toepassing wordt verklaard. Dit onderdeel geeft regels voor het voorkomen of beperken van geluidhinder in het stiltegebied Haringvliet. Voor milieubeschermingsgebieden voor stilte geldt op basis van de PMV geen grenswaarde, richtwaarde of streefwaarde voor de hoeveelheid geluid². Vaak wordt gerefereerd aan een geluidniveau van 40 dB(A) voor 'heersende rust', echter dit is geen vastgelegde waarde of norm.

Deze regels zijn echter niet van toepassing op de realisatie van het windpark. Via artikel 5.5.2 PMV ZH zijn de regels van bijlage 10 van toepassing in het stiltegebied Haringvliet, maar deze regels zijn niet van toepassing op "*handelingen die betrekking hebben op het oprichten, veranderen of in werking hebben van een inrichting of op het veranderen van de werking daarvan, tenzij in bijlage 10 anders is bepaald.*" In andere woorden, de besluitvorming voor het windpark, zijnde een inrichting, valt niet onder de reikwijdte van deze regels. Voor windparken worden (geluid)normen geregeld via het Activiteitenbesluit.

Zoals ook in het MER is beschreven is heeft de provincie met de aanwijzing van het plangebied voor windenergie een integrale afweging gemaakt tussen de belangen van realisatie van duurzame energie en de bescherming van stiltegebieden. Met andere woorden, de ruimtelijke aanvaardbaarheid van de toevoeging van het geluid veroorzaakt door de windturbines in het stiltegebied is ook ruimtelijk aanvaardbaar geacht door de provincie, zoals blijkt uit de Visie Ruimte en Mobiliteit (VRM, 19 januari 2018):

² Notitie Stiltegebieden in Zuid-Holland, PZH-2018-642575572 dd. 24-04-2018

"De provincie biedt ruimtelijke mogelijkheden voor windenergie. Met het rijk zijn afspraken gemaakt om in 2020 te voorzien in 735,5 MW opgesteld vermogen op land. Hiervoor zijn 'locaties windenergie' aangewezen. Deze locaties zijn ook vastgesteld in de verordening. De locaties zijn het resultaat van een afweging tussen eisen vanuit windenergie en voorwaarden vanuit landschap en ruimtelijke kwaliteit."

Voorts wordt aangegeven dat de afweging voor de locatie van het windpark al is gemaakt in de provinciale en gemeentelijke Structuurvisie en daarvoor opgestelde planMER in 2014. In dat kader is over de gevolgen van het windpark voor het stiltegebied in het planMER Windenergie Goeree-Overflakkee overwogen: *"In de gemeente Goeree-Overflakkee zijn door de provincie stiltegebieden aangewezen. In deze gebieden is de heersende rust (laag achtergrond geluidniveau) een van de kernwaarden en zijn zaken als gemotoriseerd verkeer bijvoorbeeld niet (of beperkt) toegestaan. Het geluidniveau binnen een stiltegebied is bij voorkeur niet hoger dan 40 dB. Windturbines kunnen een geluidbelasting op deze gebieden veroorzaken. Of dat het geval is, hangt af van de afstand tussen de windturbineopstelling en het stiltegebied. Hoe dichter de windturbineopstelling bij (of zelfs in) een stiltegebied ligt, hoe groter de kans op effecten op de heersende rust in dit gebied, hoe negatiever de beoordeling. Een negatieve score (--) betekent niet dat een plaatsingsgebied moet worden uitgesloten, het is een indicatie dat er effecten in het stiltegebied kunnen optreden".*

Bij de herziening van de Verordening Ruimte 2014 in december 2017 is ook in beantwoording op de zienswijzen gericht tegen de herziening opgenomen: *"De invloed van windturbines op stiltegebieden maakt onderdeel uit van het planMER. Hierin is aangegeven of er een stiltegebied in de nabijheid van een onderzoeksgebied ligt en of er een potentieel effect kan optreden. Voor de in de ontwerpherziening opgenomen locaties geldt dat de aanwezigheid van een stiltegebied op zich niet in de weg hoeft te staan aan de plaatsing van windturbines."* Kort en goed staat de aanwezigheid van het stiltegebied de komst van windturbines niet in de weg, maar moeten de gevolgen daarvan worden beoordeeld. Hiertoe is de ruimtelijke aanvaardbaarheid van het effect van de geluidsbelasting voor het stiltegebied nader beoordeeld in het kader van de voorliggende besluitvorming. Ten behoeve daarvan zijn de geluidscontouren van de verschillende alternatieven binnen het stiltegebied inzichtelijk gemaakt en zijn de effecten van het voorkeursalternatief opgenomen in figuur 5.1 van het bestemmingsplan.

Verder is er gekeken naar de mate waarin de plaatsing van de windturbines daadwerkelijk een toevoeging van de bestaande geluidsomgeving betekent. Daartoe is bepaald wat de huidige geluidsbelasting in dit gebied is en wat de geluidsbelasting in dit gebied zal zijn na realisatie van het windpark. In het MER is dit weergegeven in de geluidbelastingkaarten. Uit het opgestelde akoestische rekenmodel kan worden afgeleid dat de huidige aanwezige geluidbelasting met uitzondering van de aanwezige wegen en vaarwegen, minder dan 40 dB(A) bedraagt. Echter, de toevoeging van geluid vindt plaats op een zeer klein deel van het stiltegebied. Op het totale areaal van stiltegebied Haringvliet Overflakkee van 11.300 hectare is dit circa 4%, waarbij de reeds aanwezige verstoring van wegen en vaarwegen nog niet is meegerekend. Op basis van de beschikbare gegevens en de voorgenoemde overwegingen wordt geconcludeerd dat de gevolgen van de geluidseffecten van het windpark op het stiltegebied

aanvaardbaar zijn. Weliswaar is er een toename van de geluidsbelasting, maar deze vindt plaats op een beperkt deel van het gebied en is direct het gevolg van het door de provincie aanduiden van dit gebied als plaatsingszoekgebied voor windenergie en de integrale afweging die hieraan ten grondslag heeft gelegen. Wij achten de toename van de geluidsbelasting in dit gebied ook niet zodanig groot dat dit tot onaanvaardbare gevolgen zou leiden. Mede vanwege het belang voor het behalen van de doelstellingen voor windenergie achten wij het ook niet noodzakelijk nadere mitigerende maatregelen, zoals voorgesteld door de indiener, op te nemen. Bovendien zullen deze maatregelen in alle gevallen slechts beperkt effect sorteren, aangezien de bijdrage van geluid veroorzaakt wordt door de primaire keuze om op deze gronden een bijdrage te leveren aan de opwekking van duurzame energie door middel van windturbines.

Zienswijze

In de planregels is bepaald dat de tiphoogte van de turbines maximaal 150 meter mag bedragen. Ook de vergunning heeft betrekking op een maximale tiphoogte van 150 meter. Met deze begrenzing van de tiphoogte wil het gemeentebestuur voorkomen dat op de turbines obstakelverlichting moet worden aangebracht.

Maar in het in paragraaf 4.3.6 van de plantoelichting aangehaalde Informatieblad over obstakelverlichting (zie kader 4.1) valt te lezen:

'Er worden markeringslichten op de windturbine geplaatst (. ..) wanneer er sprake is van een windturbine met een tiphoogte van 150 meter.'

Omdat de planregels en de vergunning windturbines mogelijk maken met een tiphoogte van 150 meter is het denkbaar dat de turbines toch van obstakelverlichting moeten worden voorzien. Om dit te voorkomen moeten de ontwerp-besluiten voorzien in een lagere tiphoogte dan 150 meter.

Antwoord

In de ontwerpbesluiten is opgenomen dat een tiphoogte tot 150 meter wordt toegestaan. In het bestemmingsplan is aangegeven dat een windturbine van maximaal 150 meter wordt toegestaan. Om te voorkomen dat hierover onduidelijkheid bestaat wordt in het definitieve bestemmingsplan en omgevingsvergunning opgenomen dat een windturbine een tiphoogte van maximaal 149,99 meter mag hebben.

Zienswijze

Van de ter inzage gelegde besluiten maken geen deel uit de voor het windpark benodigde vergunningen en ontheffingen op grond van de Wet natuurbescherming. Daarvoor zijn eerder al afzonderlijke aanvragen ingediend, waarop nog niet besloten is. Cliënten betwijfelen sterk of de effecten van het windpark op de natuur in en rond het plangebied zo gering zijn als wordt gesteld in de plantoelichting en de achterliggende stukken. Duidelijk is bovendien dat het windpark een sta-in-de-weg zal zijn voor de verdere ontwikkeling van het Natura Netwerk Nederland en de omliggende Natura 2000-gebieden. Gezien de nog altijd ongunstige staat van instandhouding van veel van de betrokken natuurwaarden is het plangebied niet geschikt voor een windpark.

Antwoord

In het kader van het bestemmingsplan en onderliggende milieueffectrapport is een uitgebreid ecologisch (veld)onderzoek uitgevoerd en is een passende beoordeling opgesteld. Hieruit blijkt dat significant negatieve effecten op Natura-2000 gebieden of effecten op instandhoudingsdoelstellingen of gunstige staat van instandhouding van soorten niet aan de orde zijn. Op basis van deze onderzoeken is een aanvraag voor een vergunning in het kader van de Wet natuurbescherming ingediend. Verwachting is dat deze op korte termijn zal worden verleend. De zienswijze geeft geen feiten of omstandigheden die zouden moeten leiden tot een andere conclusie.

Zienswijze

Indiener geeft aan dat een van de cliënten aan de Plaatweg 7 een manege annex paardenpension exploiteert. Het is een lacune in de besluitvorming dat haar woning en bedrijf niet afzonderlijk in oenschouw zijn genomen bij het onderzoek naar geluid en slagschaduw. Ook is het een lacune dat niet is onderzocht in hoeverre het windpark haar percelen minder geschikt maakt voor het uitoefenen van haar bedrijf. Paarden zijn gevoelig voor slagschaduw en geluidhinder en er bestaat daardoor een reëel risico dat eigenaren besluiten om hun paard ergens anders onder te brengen. In de regio zijn meerdere maneges en paardenhouderijen en er zijn dan ook ruimschoots alternatieven voor eigenaren en ruiters die er niet voor voelen om de paardensport in de schaduw van het windpark te beoefenen. Het vaststellen van het bestemmingsplan en de vergunning zonder dat nader onderzoek is gedaan naar de gevolgen ervan voor de paardenhouderij, is dan ook onzorgvuldig in de zin van artikel 3:2 van de Awb.

Antwoord

In het akoestisch en slagschaduwonderzoek is het (geluid)gevoelig object, betreffende de woning aan de Plaatweg 7 als toetspunt ingevoerd. Hiervoor zijn ook de optredende geluid- en schaduwbelasting berekend. Het bedrijf en de percelen zijn als zodanig geen (geluid)gevoelig object in het kader van de Wet geluidhinder. Wel is, middels de geluid- en slagschaduwcontouren, die zijn opgenomen in de rapportage, inzicht gegeven in de optredende geluid- en slagschaduwbelasting ter plaatse van de bedrijfsgebouwen en percelen aan de Plaatweg 7. De optredende belasting van deze percelen is niet van zodanige aard dat sprake is van een onaanvaardbare situatie. Niet valt in te zien waarom dit onzorgvuldig is.

In dit kader wordt ook verwezen naar diverse uitspraken van de ABRvS, o.a. de uitspraak voor windpark Wieringermeer (ECLI:NL:RVS:2016:1228), waarin de Afdeling reeds oordeelde dat: *“...Wat betreft de vrees voor angst en stress bij paarden is vermeld dat geen gegevens bekend zijn op grond waarvan kan worden verwacht dit zal optreden als gevolg van de slagschaduwhinder...”* en *“...In het deskundigenbericht wordt geconcludeerd dat het niet aannemelijk is dat laagfrequent geluid vanwege windturbines zal leiden tot onaanvaardbare hinder bij omwonenden en stress bij paarden.”*

Zienswijze

Cliënten zijn zich ervan bewust dat zij in beginsel aanspraak kunnen maken op een tegemoetkoming in de door hen te lijden planschade, zij het dat het hierbij slechts om een tegemoetkoming gaat en niet om een volledige vergoeding. Mede daarom rijst bij hen de vraag of zij ook nog enig profijt kunnen hebben van het windpark, al is het maar als genoegdoening voor de ingrijpende verslechtering van hun woonomgeving.

In de regionale Structuurvisie Windenergie Goeree-Overflakkee en de bijbehorende Startnotitie Brede baten is besloten dat omwonenden financieel moeten kunnen deelnemen in windparken en dat zij via het Windfonds moeten kunnen meedelen in de opbrengsten van een windpark. Dit meedelen is uitdrukkelijk bedoeld als compensatie voor de verslechtering van hun woonomgeving.

Het bevreemdt cliënten dat in de ter inzage gelegde stukken dit onderwerp helemaal niet ter sprake wordt gebracht. Zij vernemen graag wat hiervan de reden is en vernemen graag alsnog welke maatregelen worden getroffen om hen in lijn met de bovengenoemde stukken te compenseren voor de schade die zij lijden. Bij de huidige stand van zaken ziet het er naar uit dat de rekening van de verduurzaming van de energievoorziening eenzijdig bij hen wordt neergelegd. In dit verband achten zij het ook een gebrek dat een planschaderisico-analyse ontbreekt.

Antwoord

Het windfonds is opgericht door de gezamenlijke windenergieprojecten op het eiland, onder regie van de gemeente Goeree-Overflakkee. De uitwerking van dit windfonds vindt parallel plaats aan de besluitvorming rond windpark Kroningswind en maakt geen onderdeel uit van deze procedure. Deze stukken behoeven daarom ook niet ter inzage te worden gelegd.

Via de website van de gemeente Goeree-Overflakkee wordt actuele informatie aangaande het windfonds gedeeld. Onder andere deze handreiking is hier te vinden: <https://www.goeree-overflakkee.nl/document.php?m=46&fileid=152125&f=b3d8a5f0829cb46c3b32899eb6c1a658&attachment=0&c=138745>

Voor dit project is een financiële uitvoerbaarheidsparagraaf opgesteld in het Ontwerpbestemmingsplan. Een planschaderisico-analyse is niet verplicht en is, gezien het beperkte aantal omwonenden en daarmee beperkte verwachte planschade, niet nodig geacht.

2.2.7 Zienswijze 7

Zienswijze

Indiener geeft aan dat de in bijlage 9 van het Milieueffectrapport beschouwde watertransportleidingen niet geheel correct zijn weergegeven. In de zienswijze is een kaart gevoegd met de juiste liggingen van de in gebruik zijnde leidingen.

Figuur 1: Watertransportleidingen (dd. 18 mei 2018)

Ten behoeve van uw aanstaand besluit tot vaststelling van het bestemmingsplan en verlening van de Omgevingsvergunning, dient de toetsing zoals uitgevoerd door Pondera Consult bijgesteld te worden en dienen de risico's met betrekking tot de waterleidingen opnieuw afgewogen te worden. Voor zover de additionele faalkans daartoe aanleiding geeft dienen één of meerdere locaties van de windturbines aangepast te worden of dienen er in overleg met de leidingbeheerder mitigerende maatregelen getroffen te worden.

Antwoord

Kennelijk is er in de beschouwing een misverstand ontstaan. Ten behoeve van de vaststelling van het bestemmingsplan is daartoe een aanvullende berekening uitgevoerd, waarbij uitgegaan is van de ligging van de buisleidingen, zoals weergegeven in de bijlage van de ingediende zienswijze. Uit deze berekening, die bijgevoegd is in bijlage 1 bij deze nota van antwoord, blijkt dat het additionele risico voor falen van de watertransportleidingen ook in de nieuwe situatie verwaarloosbaar is. Er zijn daarom geen nadere maatregelen benodigd. Het bestemmingsplan wordt niet aangepast n.a.v. deze zienswijze.

Zienswijze

Met betrekking tot de fase waarin het park wordt gebouwd en de infrastructuur wordt aangelegd, dient rekening gehouden te worden met de aanwezige waterleidingen in het gebied om schade door bouwactiviteiten, bouwtransporten, aanleg van wegen- en kabelinfrastructuur etc, etc te voorkomen. Dat geldt in het bijzonder voor de watertransportleidingen. In dat verband wijs ik op bijgevoegde Voorwaarden bij werkzaamheden in de nabijheid van waterleidingen van Evides. Bij deze verzoeken wij u om de stipte naleving van de betreffende voorwaarden als voorschrift op te nemen in de Omgevingsvergunning.

Antwoord

In het kader van de uitvoering zal de aannemer ten alle tijden de belangen van aanwezige leidingen in acht moeten nemen en handelingen met de nodige zorg moeten uitvoeren. Overleg met de leidingbeheerder voorafgaand aan de werkzaamheden maakt daar onderdeel van uit. Dit is middels de bestaande wet- en regelgeving reeds voldoende geborgd. Een aanvullend voorschrift op dit punt is daarom niet noodzakelijk geacht.

Zienswijze

In, onder meer, paragraaf 5.9.4 van de toelichting bij het bestemmingsplan wordt aangegeven dat de transportleidingen van EVIDES van belang zijn voor de drinkwatervoorziening van Goeree-Overflakkee en dat bij schade aan de leiding de drinkwaterlevering tijdelijk onderbroken kan worden. Deze voorstelling van zaken is niet geheel correct. De betreffende watertransportleidingen transporteren namelijk geen drinkwater maar ingewonnen oppervlaktewater uit het Haringvliet. Het oppervlaktewater wordt via de betreffende transportleidingen getransporteerd naar de productielocatie van EVIDES in Ouddorp (ZH) en, na een voorzuivering, naar Haamstede (Zld) waar van het Haringvlietwater drinkwater wordt geproduceerd. De betreffende transportleidingen zijn daarmee wel van (cruciaal) belang voor de drinkwatervoorziening (voor totaal ruim 80.000 huishoudens op Goeree-Overflakkee en Schouwen-Duiveland) maar bij een breuk/storing in de transportleidingen in het plangebied van het windpark is er niet acuut sprake van onderbreking van de drinkwaterlevering. Op beperktere schaal is onderbreking van de drinkwaterlevering wel mogelijk indien door falen van een turbine een leiding in het lokale drinkwatersysteem wordt geraakt.

Antwoord

Uit de nieuw opgestelde berekening blijkt dat de watertransportleidingen geen significant additioneel risico ondervinden. Het bestemmingsplan wordt hierop niet aangepast.

2.2.8 Zienswijze 8**Zienswijze**

Indiener geeft aan dat in het voorkeursalternatief de windmolen met nr 21 (de meest noordelijke) zou moeten worden verplaatst (bijvoorbeeld uiterst oostelijk / rechts naast nr 25) danwel zou moeten komen te vervallen. De reden is dat de bewoners van de Zuiderdiepweg hiermee hun vrij uitzicht minder belemmerd wordt alsmede dat het geluidsnivo voor hen afneemt.

Antwoord

Het is niet geheel duidelijk welke windturbine indiener hier bedoelt, aangezien de windturbines van 1 t/m 19 genummerd zijn. In het kader van optredende geluidbelasting op de woningen is een onderzoek uitgevoerd, waarin ook de woningen aan de Zuiderdiepweg zijn betrokken. Tevens zijn visualisaties gemaakt vanaf verschillende locaties in de polder. Uit de onderzoeken en het MER blijkt dat er sprake is van een aanvaardbaar woon- en leefklimaat ter plaatse van de woningen. Er is daarom geen reden om de door indiener genoemde windturbines te laten vervallen. Deze zienswijze leidt niet tot wijziging van het bestemmingsplan.

Zienswijze

Indiener geeft aan mogelijk interesse te hebben in de aankoop van het pand aan de Zuiderdiepweg 4 en wenst hier aanvullende informatie over te ontvangen.

Antwoord

De verkoop van het betreffende pand is niet aan de orde in deze (zienswijze)procedure. Op dit punt wordt daarom niet nader ingegaan.

2.2.9 Zienswijze 9

Zienswijze

Vanuit de as van het ten opzichte van de bungalow van cliënt dichtstbijzijnde bestemde cirkelvormige bouwvlak voor de bouw van een windturbine gerekend tot aan de rand van de tuin van de bungalow van cliënt is de afstand slechts circa 525 meter. De afstand tot een meer zuidelijk geplande windturbine is circa 695 meter. Het te realiseren windpark en de relatief korte afstand van slechts circa 525 meter respectievelijk circa 695 meter tot de as van het cirkelvormig bouwvlak van de windturbine die het dichtstbij komt te staan ten opzichte van de ligging van de vrijstaande bungalow van cliënt gaan voor een aanzienlijke overlast zorgen. De verwachte overlast bestaat hoofdzakelijk uit de volgende drie factoren:

- Een bouwmogelijkheid voor windturbines tot een maximale tiphoogte van de rotor van 150 meter zorgt voor een forse blijvende horizonvervuiling.*
- Aangezien het windpark Kroningswind ten westen van de vrijstaande bungalow van cliënt is gepland, krijgt cliënt te maken met slagschaduw. Het nadelige voor cliënt in deze is dat deze slagschaduw niet door één windturbine wordt veroorzaakt maar door meerdere, waardoor de hinderlijke momenten elkaar met tussenpauzes zullen opvolgen.*
- Aangezien het windpark Kroningswind ten westen van de vrijstaande bungalow van cliënt is gepland, krijgt cliënt te maken met geluidsoverlast.*

Antwoord

Indiener geeft aan te vrezen voor visuele effecten en effecten als gevolg van geluid en slagschaduw. Ten aanzien van de visuele effecten is in het MER een 3D model opgesteld en zijn visualisaties gemaakt, op basis waarvan een landschappelijke beoordeling is gemaakt. Hieruit blijkt dat de visuele effecten van het windpark aanvaardbaar worden geacht.

Ten aanzien van geluidbelasting en slagschaduw is eveneens een onderzoek uitgevoerd in het kader van het MER en de vergunningaanvraag. Hieruit blijkt dat de geluidbelasting ter plaatse van de woning (L_{den} 47 dB) voldoet aan de wettelijke norm. De optredende slagschaduwbelasting is op basis van de rapportage 4:30 uur per jaar, waarmee deze ruim beneden de wettelijke norm blijft. In het onderzoek is de cumulatieve slagschaduwbelasting bepaald. Deze slagschaduw zal hoofdzakelijk door de meest dichtbij gepositioneerde windturbine worden veroorzaakt.

Zienswijze

Graag zou cliënt duidelijkheid hebben over de compensatie van de te verwachten schade alvorens het windpark Kroningswind wordt gerealiseerd.

Antwoord

Op grond van artikel 6.1 van de Wro, gelezen in samenhang met artikel 6.6, tweede lid, kan een ieder die meent schade te ondervinden van het besluit een aanvraag om tegemoetkoming in de planschade indienen bij de gemeente. Dit kan tot vijf jaar na vaststelling van het plan, maar niet voorafgaand.

2.2.10 Zienswijze 10**Zienswijze**

Aangezien er in onze leefomgeving een groot windpark zal worden gebouwd waar wij veel van zullen zien en horen wil ik ons aan melden voor planschade en nadeel compensatie tijdens de bouw van het windpark en de totale levensduur van het windpark.

Antwoord

Op grond van artikel 6.1 van de Wro, gelezen in samenhang met artikel 6.6, tweede lid, kan een ieder die meent schade te ondervinden van het besluit een aanvraag om tegemoetkoming in de planschade indienen bij de gemeente. Dit kan tot vijf jaar na vaststelling van het plan, maar niet voorafgaand.

Zienswijze

Hoe kan er gebouwd worden in het stiltegebied?

Antwoord

Zoals in het bestemmingsplan beschreven is heeft de provincie aangegeven dat met de aanwijzing van het plangebied voor windenergie, de impliciete afweging voor een verhoging van de geluidwaarde is gemaakt. Deze afweging voor de locatie van het windpark is gemaakt in de Structuurvisie en daarvoor opgestelde planMER in 2014. Op basis van de Provinciale Milieuverordening (PMV) heeft het stiltegebieden beleid ook geen betrekking op inrichtingen in het kader van de Wet milieubeheer. Die activiteiten worden immers via specifieke (geluid)regelgeving gereguleerd. Zie ook de beantwoording van een soortgelijk zienswijze in paragraaf 2.2.6. op pagina 19 en 20.

Zienswijze

Hoe zit het met de vogels zoals; kiekendief, oeverwaluwen, torenvalk, sperwer, havik, allerlei soorten uilen, buizerd, zee arend, blauwe en witte reiger, lepelaar, hoeveel slachtoffers zijn er te verwachten? Ik zie dat niet duidelijk in de MER.

Antwoord

Ten behoeve van de effectbepaling op de natuurwaarden (gebieden en soorten) in het MER is onder andere veldonderzoek verricht en een passende beoordeling gemaakt. Ook is gebruik gemaakt van actuele verspreidingsgegevens van soorten in het gebied over de afgelopen jaren. Op basis hiervan zijn effectbeoordelingen gemaakt, waarbij ook de door indiener genoemde soorten aan de orde komen. De conclusies zijn weergegeven in hoofdstuk 7 van het MER, voor details wordt verwezen naar bijlage 5 en 7 bij het MER. Er is geen sprake van een significant negatief effect op beschermde soorten of gebieden in de omgeving van het windpark.

Zienswijze

Wat gaat er gebeuren met de vervuilde grond die vrij komt bij de bouw van de windmolens?

Antwoord

Indien tijdens de bouw van de windturbines ontgraven wordt en de vrijkomende grond moet worden afgevoerd buiten het werk, moet deze conform het Besluit Bodemkwaliteit worden behandeld. Indien deze grond vervuild is, zal deze op passende wijze worden afgevoerd.

Zienswijze

Hoe wordt er voorkomen dat wij niet gehinderd worden in ons werk tijdens de bouw van het park door weg afzettingen, vergravingen van de wegen zoals de Zuiderdiepweg en Oudedijk enzovoort? Wij ondervinden nu al veel overlast van vergravingen aan wegen die al gebeurd zijn voor het verleggen van de water leiding in het gebied.

Antwoord

Zodra een aanbesteding heeft plaatsgevonden van de windturbines, zal de aannemer een verkeers- en vervoersplan opstellen. Hierin worden transportroutes uitgewerkt en wordt aangegeven of en zo ja welke (tijdelijke) aanpassingen aan wegen mogelijk nodig zijn. Indien hiervoor vergunning nodig is zal deze te zijner tijd moeten worden aangevraagd. Omdat gewerkt wordt met eigen bouwwegen in het windpark is de verwachting dat wegafsluitingen tot een minimum beperkt blijven.

2.2.11 Zienswijze 11**Zienswijze**

Afgevraagd wordt waarom geen toepassing gegeven is aan artikel 3.30 Wet ruimtelijke ordening (coördinatieregeling).

Antwoord

De toepassing van de coördinatieregeling als bedoeld in artikel 3.30 Wet ruimtelijke ordening is een bevoegdheid van de gemeenteraad. Door initiatiefnemers is geen verzoek gedaan om artikel 3.30 Wro toe te passen. Daarnaast is door de gemeenteraad naar aanleiding van een verzoek van initiatiefnemers van andere windparken al eens besloten geen toepassing te willen geven aan de coördinatieregeling.

Zienswijze

Het project leidt tot onevenredige gevolgen voor nabij gelegen natuur/stiltegebied in met name de vorm van geluidhinder. De nabij gelegen natuur en stiltegebied maakt onderdeel uit van de leefomgeving van appellanten.

Antwoord

Zowel binnen het plangebied als buiten het plangebied ligt het stiltegebied Haringvliet. Het beschermingsregime voor dit gebied volgt uit de Provinciale Milieuverordening Zuid Holland ("PMV ZH"). De aanwijzing van het gebied gebeurt in bijlage 6 bij de PMV ZH, waarbij onderdeel A uit bijlage 10 PMV ZH van toepassing wordt verklaard. Dit onderdeel geeft regels voor het voorkomen of beperken van geluidhinder in het stiltegebied Haringvliet. Voor milieubeschermingsgebieden voor stilte geldt op basis van de PMV geen grenswaarde,

richtwaarde of streefwaarde voor de hoeveelheid geluid³. Vaak wordt gerefereerd aan een geluidniveau van 40 dB(A) voor 'heersende rust', echter dit is geen vastgelegde waarde of norm.

Deze regels zijn echter niet van toepassing op de realisatie van het windpark. Via artikel 5.5.2 PMV ZH zijn de regels van bijlage 10 van toepassing in het stiltegebied Haringvliet, maar deze regels zijn niet van toepassing op *"handelingen die betrekking hebben op het oprichten, veranderen of in werking hebben van een inrichting of op het veranderen van de werking daarvan, tenzij in bijlage 10 anders is bepaald."* In andere woorden, de besluitvorming voor het windpark, zijnde een inrichting, valt niet onder de reikwijdte van deze regels. Voor windparken worden (geluid)normen geregeld via het Activiteitenbesluit.

Zoals ook in het MER is beschreven is heeft de provincie met de aanwijzing van het plangebied voor windenergie een integrale afweging gemaakt tussen de belangen van realisatie van duurzame energie en de bescherming van stiltegebieden. Met andere woorden, de ruimtelijke aanvaardbaarheid van de toevoeging van het geluid veroorzaakt door de windturbines in het stiltegebied is ook ruimtelijk aanvaardbaar geacht door de provincie, zoals blijkt uit de Visie Ruimte en Mobiliteit (VRM, 19 januari 2018):

"De provincie biedt ruimtelijke mogelijkheden voor windenergie. Met het rijk zijn afspraken gemaakt om in 2020 te voorzien in 735,5 MW opgesteld vermogen op land. Hiervoor zijn 'locaties windenergie' aangewezen. Deze locaties zijn ook vastgesteld in de verordening. De locaties zijn het resultaat van een afweging tussen eisen vanuit windenergie en voorwaarden vanuit landschap en ruimtelijke kwaliteit."

Voorts wordt aangegeven dat de afweging voor de locatie van het windpark al is gemaakt in de provinciale en gemeentelijke Structuurvisie en daarvoor opgestelde planMER in 2014. In dat kader is over de gevolgen van het windpark voor het stiltegebied in het planMER Windenergie Goeree-Overflakkee overwogen: *"In de gemeente Goeree-Overflakkee zijn door de provincie stiltegebieden aangewezen. In deze gebieden is de heersende rust (laag achtergrond geluidniveau) een van de kernwaarden en zijn zaken als gemotoriseerd verkeer bijvoorbeeld niet (of beperkt) toegestaan. Het geluidniveau binnen een stiltegebied is bij voorkeur niet hoger dan 40 dB. Windturbines kunnen een geluidbelasting op deze gebieden veroorzaken. Of dat het geval is, hangt af van de afstand tussen de windturbineopstelling en het stiltegebied. Hoe dichterbij de windturbineopstelling bij (of zelfs in) een stiltegebied ligt, hoe groter de kans op effecten op de heersende rust in dit gebied, hoe negatiever de beoordeling. Een negatieve score (--) betekent niet dat een plaatsingsgebied moet worden uitgesloten, het is een indicatie dat er effecten in het stiltegebied kunnen optreden"*.

Bij de herziening van de Verordening Ruimte 2014 in december 2017 is ook in beantwoording op de zienswijzen gericht tegen de herziening opgenomen: *"De invloed van windturbines op stiltegebieden maakt onderdeel uit van het planMER. Hierin is aangegeven of er een stiltegebied in de nabijheid van een onderzoeksgebied ligt en of er een potentieel effect kan optreden. Voor de in de ontwerpherziening opgenomen locaties geldt dat de aanwezigheid van een stiltegebied op zich niet in de weg hoeft te staan aan de plaatsing van windturbines."* Kort

³ Notitie Stiltegebieden in Zuid-Holland, PZH-2018-642575572 dd. 24-04-2018

en goed staat de aanwezigheid van het stiltegebied de komst van windturbines niet in de weg, maar moeten de gevolgen daarvan worden beoordeeld. Hiertoe is de ruimtelijke aanvaardbaarheid van het effect van de geluidsbelasting voor het stiltegebied nader beoordeeld in het kader van de voorliggende besluitvorming. Ten behoeve daarvan zijn de geluidscontouren van de verschillende alternatieven binnen het stiltegebied inzichtelijk gemaakt en zijn de effecten van het voorkeursalternatief opgenomen in figuur 5.1 van het bestemmingsplan.

Verder is er gekeken naar de mate waarin de plaatsing van de windturbines daadwerkelijk een toevoeging van de bestaande geluidsomgeving betekent. Daartoe is bepaald wat de huidige geluidsbelasting in dit gebied is en wat de geluidsbelasting in dit gebied zal zijn na realisatie van het windpark. In het MER is dit weergegeven in de geluidbelastingkaarten. Uit het opgestelde akoestische rekenmodel kan worden afgeleid dat de huidige aanwezige geluidbelasting met uitzondering van de aanwezige wegen en vaarwegen, minder dan 40 dB(A) bedraagt. Echter, de toevoeging van geluid vindt plaats op een zeer klein deel van het stiltegebied. Op het totale areaal van stiltegebied Haringvliet Overflakkee van 11.300 hectare is dit circa 4%, waarbij de reeds aanwezige verstoring van wegen en vaarwegen nog niet is meegerekend. Op basis van de beschikbare gegevens en de voorgenoemde overwegingen wordt geconcludeerd dat de gevolgen van de geluidseffecten van het windpark op het stiltegebied aanvaardbaar zijn. Weliswaar is er een toename van de geluidsbelasting, maar deze vindt plaats op een beperkt deel van het gebied en is direct het gevolg van het door de provincie aanduiden van dit gebied als plaatsingszoekgebied voor windenergie en de integrale afweging die hieraan ten grondslag heeft gelegen. Wij achten de toename van de geluidsbelasting in dit gebied ook niet zodanig groot dat dit tot onaanvaardbare gevolgen zou leiden. Mede vanwege het belang voor het behalen van de doelstellingen voor windenergie achten wij het ook niet noodzakelijk nadere mitigerende maatregelen, zoals voorgesteld door de indiener, op te nemen. Bovendien zullen deze maatregelen in alle gevallen slechts beperkt effect sorteren, aangezien de bijdrage van geluid veroorzaakt wordt door de primaire keuze om op deze gronden een bijdrage te leveren aan de opwekking van duurzame energie door middel van windturbines.

Zienswijze

Als gevolg van slagschaduw en geluid wordt zowel het leefklimaat van reclamanten als het werkklimaat op de agrarische percelen onevenredig aangetast.

Antwoord

Ten behoeve van de besluitvorming is een akoestisch onderzoek verricht, waarin de optredende geluidniveaus ter plaatse van de woning van indiener inzichtelijk is gemaakt. De feitelijke geluidbelasting is daarmee inzichtelijk. Voor het adres Plaatweg 3 ligt de geluidbelasting op 44 dB L_{den} en 38 dB (L_{night}).

Hieruit blijkt dat na de realisatie van het windpark, eventueel met toepassing van mitigerende maatregelen, overall wordt voldaan aan de geldende jaargemiddelde geluidnorm (L_{den}) van 47 dB(A), respectievelijk 41 dB(A) in de nachtperiode (L_{night}). Hierbij is in het onderzoek uitgegaan van de meest ongunstige situatie (worst case). In de omgevingsvergunningaanvragen zijn eveneens de geluidcontouren van een worst case turbinetype doorgerekend.

Daarmee is het maximale mogelijke effect bepaald en is aangetoond dat turbinetypes die binnen de in de vergunning aangevraagde bandbreedtes vallen voldoen aan de geldende

geluidnormering, ongeacht het gekozen type. Afhankelijk van het te kiezen type, kan het zijn dat sommige van de windturbines moeten worden voorzien van een mitigerende maatregel om aan de geluidsnorm te kunnen voldoen (een zogeheten 'geluidmodus'). Hiermee wordt zeker gesteld dat in de toekomstige situatie wordt voldaan aan de geldende geluidnormen.

Zienswijze

Aan reclamanten is door de initiatiefnemers een jaarlijkse tegemoetkoming aangeboden. Afgevraagd wordt hoe dit zich verhoudt tot het claimen van planschade. Reclamanten wensen te voorkomen dat de aangeboden compensatie als anderszins verzekerd wordt geacht in de planschadeprocedure.

Antwoord

Beide onderwerpen, zowel de jaarlijkse tegemoetkoming als een planschadeclaim staan los van dit ontwerpbestemmingsplan en ontwerp omgevingsvergunning. Deze onderwerpen kunnen ook niet geregeld worden in het ontwerpbestemmingsplan of ontwerp omgevingsvergunning.

3 WIJZIGINGEN N.A.V. ZIENSWIJZEN

3.1 Samenvatting

Op basis van de zienswijzen wordt een wijziging in het bestemmingsplan en de omgevingsvergunning doorgevoerd. Tevens wordt de toelichting op het bestemmingsplan aangevuld.

- In het bestemmingsplan is onder 4.3.1 van de toelichting en onder 4.2.1 van de bouwregels aangegeven dat voor de te bouwen windturbines een tiphoogte van maximaal 150 meter geldt. De maximale tiphoogte is aangegeven om te voorkomen dat obstakelverlichting voor luchtvaart moet worden toegepast. Deze is vereist vanaf een hoogte van 150 meter. Om onduidelijkheid in de formulering te voorkomen is ervoor gekozen in het definitieve bestemmingsplan en omgevingsvergunning op te nemen dat:

'de maximale tiphoogte van een windturbine bedraagt 149,99 meter'

- In het bestemmingsplan is in de toelichting onder 'stiltegebied' in paragraaf 5.2.1 en 5.2.2 een uitgebreidere motivering toegevoegd van de aanvaardbaarheid van de geluidbelasting op het aanwezige stiltegebied als gevolg van het windpark.

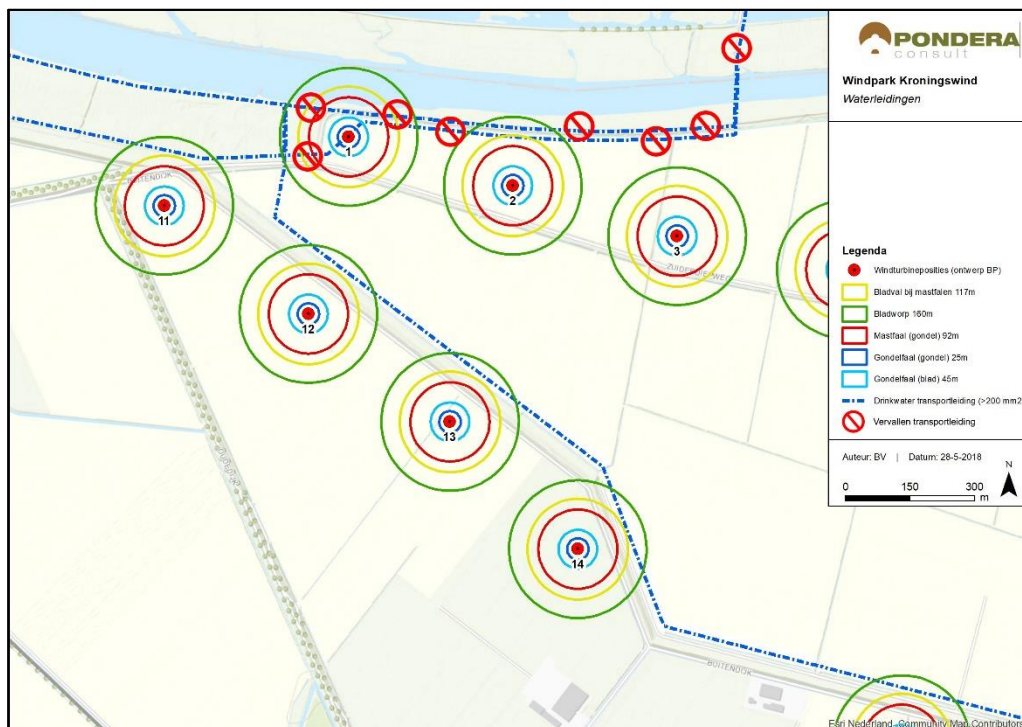
BIJLAGE 1: NOTITIE WATERTRANSPORTLEIDING

Effectbeschouwing

Op basis van de ligging van de leidingen in figuur 1 is een nieuwe berekening gemaakt van de trefkans, als gevolg van falen van de windturbine(s) uit het voorkeursalternatief, dat is opgenomen in het Bestemmingsplan. Deze beoordeling is cumulatief (d.w.z. alle windturbine gezamenlijk) en behandelt de verschillende relevante faalscenario's (bladworp, mastfalen en gondelval) zoals beschreven in bijlage 9 bij het MER². Voor de faalfrequenties wordt gebruik gemaakt van het Handboek Risicozonering Windturbines (versie 3.1).

In Figuur 2 is aangegeven welke leidingen er zijn vervallen t.o.v. de eerdere berekeningen. De leidingen zijn beschouwd als één aanéengesloten traject. Hiermee wordt de trefkans maximaal en worst case beschouwd.

Figuur 2: Verbeelding ondergrondse waterleidingen i.r.t. voorkeursalternatief

met een symbool wordt aangegeven welke leidingen zijn vervallen.

Er zijn tien windturbines gepositioneerd op een relevante afstand tot de watertransportleiding die door het plangebied loopt. Voor beide leidingen zijn de additionele faalkansen cumulatief berekend alsof het één tracé betreft.

Waterleiding

De trefkans van windturbine 01 van het voorkeursalternatief op de noordelijke waterleiding bedraagt:

- Bladworp nominaal Werpkans = $8,0 \times 10^{-9}$ en 2108 m^2 --> Trefkans = $2,0 \times 10^{-5}$

Mastfalen windturbines 11 t/m 19:

² B. Vogelaar; Invloed op betrouwbaarheid waterleiding – Windpark kroningswind, 14 februari 2018

• Windturbine 11	Valrichting = 18,6%	--> Trefkans = $2,4 \times 10^{-5}$
• Windturbine 12	Valrichting = 19,8%	--> Trefkans = $2,6 \times 10^{-5}$
• Windturbine 13	Valrichting = 19,4%	--> Trefkans = $2,5 \times 10^{-5}$
• Windturbine 14	Valrichting = 23,9%	--> Trefkans = $3,1 \times 10^{-5}$
• Windturbine 15	Valrichting = 21,5%	--> Trefkans = $2,8 \times 10^{-5}$
• Windturbine 16	Valrichting = 18,1%	--> Trefkans = $2,4 \times 10^{-5}$
• Windturbine 17	Valrichting = 20,4%	--> Trefkans = $2,7 \times 10^{-5}$
• Windturbine 18	Valrichting = 17,6%	--> Trefkans = $2,3 \times 10^{-5}$
• Windturbine 19	Valrichting = 20,8%	--> Trefkans = $2,7 \times 10^{-5}$

Bladworp bij nominaal toerental windturbines 11 t/m 19:

• Windturbine 11	Werpkans = $6,0 \times 10^{-9}$ en 2.957 m^2	--> Trefkans = $1,8 \times 10^{-5}$
• Windturbine 12	Werpkans = $8,7 \times 10^{-9}$ en 2.923 m^2	--> Trefkans = $2,6 \times 10^{-5}$
• Windturbine 13	Werpkans = $8,8 \times 10^{-9}$ en 2.953 m^2	--> Trefkans = $2,6 \times 10^{-5}$
• Windturbine 14	Werpkans = $8,1 \times 10^{-9}$ en 3.253 m^2	--> Trefkans = $2,6 \times 10^{-5}$
• Windturbine 15	Werpkans = $8,4 \times 10^{-9}$ en 3.052 m^2	--> Trefkans = $2,6 \times 10^{-5}$
• Windturbine 16	Werpkans = $8,8 \times 10^{-9}$ en 2.615 m^2	--> Trefkans = $2,3 \times 10^{-5}$
• Windturbine 17	Werpkans = $8,4 \times 10^{-9}$ en 2.945 m^2	--> Trefkans = $2,5 \times 10^{-5}$
• Windturbine 18	Werpkans = $8,8 \times 10^{-9}$ en 2.569 m^2	--> Trefkans = $2,3 \times 10^{-5}$
• Windturbine 19	Werpkans = $8,5 \times 10^{-9}$ en 3.120 m^2	--> Trefkans = $2,7 \times 10^{-5}$

Totaal maximaal trefrisico waterleiding door plangebied = $4,7 \times 10^{-4}$ per jaar

Conclusie

De maximale invloed op de betrouwbaarheid van de waterleiding is een kans op schade van maximaal $4,7 \times 10^{-4}$ door plaatsing van de windturbines. De verwachtingswaarde voor het optreden van schade is daarmee maximaal één in de 2.100 jaar. Uitgaande van een hersteltijd van maximaal 48 uur is de mogelijke invloed op de leveringsonderbreking / beschikbaarheid van de transportleiding daarmee gemiddeld maximaal 1,4 minuut per jaar³. Dit is minder dan 10% toevoeging ten opzichte van de huidige situatie. Nadere maatregelen worden dan ook niet nodig geacht tijdens de exploitatiefase van de windturbines. Wel wordt geadviseerd om voorafgaand aan de uitvoering van de bouwwerkzaamheden in contact te treden met de leidingbeheerder teneinde te voorkomen dat schade ontstaat aan de leidingen tijdens de bouw.

³ Uitgaande van een 'normale' onderbreking van de drinkwaterlevering van circa 15 minuten per jaar (gepland en ongepland) is de toevoeging van windpark circa +9,1% bij het voorkeursalternatief.